

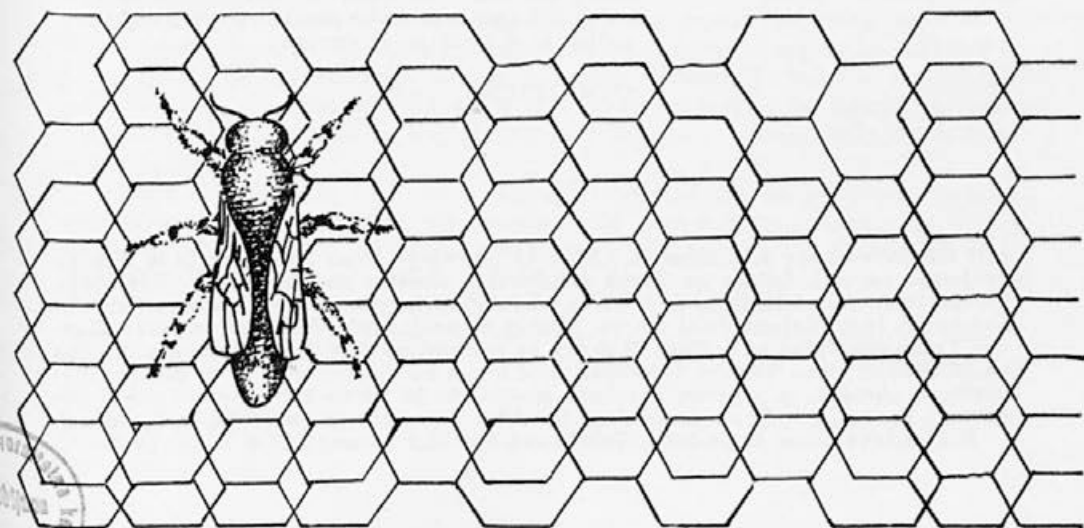
leto LXXI

št. 3

1969

slovenski čebelar

VSEBINA

Valentin Benedičič: Utemeljitev potrebe po lastnem čebelarskem izobraževalnem centru	65
Jože Žitnik: Čebelarsko izobraževanje	71
Ivan Kranjc: Ali smo res na pravi poti	72
Leopold Debevec: Navodila za mesečna opravila pri čebelah v marcu	74
Pavle Brecej: Kako sodijo o opravljanju sadnega drevja po čebelah preprosti primorski sadjarji	76
Martin Mencej: Gospodarnost s sadnim drevjem je zavisna tudi od razvoja čebelarstva	78
Petnajst let dela in uspehov podjetja »Medeks«	80
Julij Mayer: Panj z nakladami in še kaj (Nadaljevanje)	82

ZDRAVSTVENI KOTICEK

Dr. Leon Kocjan: Dolžnosti preglednikov čebel pri preprečevanju čebeljih bolezni. (Radijsko predavanje)	85
V. Benedičič: Zdravila za nekatere čebelje bolezni, način njihove uporabe in možnosti nabave	87

NOVICE IZ ČEBELARSKEGA SVETA

Poročata J. Mayer in M. Mencej	91
--	----

NASA ORGANIZACIJA

Iz sejnega zapisnika UO in IO ČZDS. Uredniški odbor sporoča. Čebelarsko društvo Maribor sporoča. Tečaj za čebelarske preglednike. S knjižne police. Iz uredništva. Iz uprave	95
--	----

OSMRTNICE

List izhaja vsakega 1. v mesecu. Člani, ki plačujejo letno članarino 20.00 din, ga prejmejo zastonj. Izdaja ga Zveza čebelarskih društev za Slovenijo v Ljubljani, Cankarjeva cesta 3/II, tiska CGP Delo v Ljubljani, ureja uredniški odbor: Valentin Benedičič, Ivan Majcen, Julij Mayer, Martin Mencej, Boris Modrijan in Jožko Slanđer. Letna naročnina za nečlane 25.00 din, za inozemstvo 30.00 din. Posamezna številka na 32 straneh stane 3.00 din. Odpovedi med letom ne upoštevamo. Kdor plačuje članarino v obrokih, se s prvim obrokom zaveže, da jo bo do konca leta v celoti poravnal. To velja tudi za naročnino. Številka žiro računa pri SDK v Ljubljani, Miklošičeva cesta, 501-8-268/1. Telefonska številka uprave ZČDS in SČ 20-208.

UTEMELJITEV POTREBE PO LASTNEM ČEBELARSKEM IZOBRAŽEVALNEM CENTRU

VALENTIN BENEDIČIČ

Živimo v času pred leti še nesluteni dosežkov v znanosti in tehniki na vseh področjih človekove dejavnosti. Tudi v čebelarstvu beležita znanost in tehnika lepe dosežke. Gledano s tega zornega kot moramo ugotoviti, kakšno je današnje stanje čebelarskega znanja pri naših čebelarjih, kako se naše čebelarstvo okorišča s temi dosežki, dalje, kakšni so pri nas ta čas pogoji za širjenje čebelarskega znanja in kaj je storila v ta namen doslej naša čebelarska organizacija?

Naša organizacija je sicer v zadnjih letih precej napredovala, vendar predvsem glede krepitve in utrjevanja same organizacije. Dosegla je doslej najvišje število članov od njene ustanovitve leta 1898 dalje. Danes jih šteje nad 6000. Manj pa je napravila v kulturno-prosvetnem pogledu, kar pa jo po društvenih pravilih ena njenih glavnih nalog. Žal moramo ugotoviti, da izobrazba naših čebelarjev zastaja in zaostaja za izobrazbo čebelarjev v sosednih naprednih deželah. To zapažajo naši čebelarji sami zlasti v zadnjih letih, ko imajo vedno več možnosti navezovanja neposrednih stikov s čebelarji v sosednih deželah. V smislu pravil Apimondije — Mednarodne zveže čebelarskih

združenj — je namreč naša organizacija razvila dokaj živahno dejavnost v navezovanju stikov s čebelarškimi organizacijami v srednjeevropskem prostoru. Ta prostor postaja za naše čebelarstvo tudi vedno bolj zanimiv, ker se iz njega vedno hitreje umika črna čebela, katero zamenjava sivka. Povsem naravno je, da bližji sosedji, to je naša in avstrijska organizacija, ki gojita sivko, pomagata v smislu nalog Apimondije skupaj zapolniti izpraznjeni prostor. Kot enakopravni partnerji pa bomo mogli uspešno sodelovati pri teh nalogah le, če bomo dvignili znanje naših čebelarjev na raven čebelarjev v sosednjih deželah.

Kakšni so pri nas ta čas pogoji, oziroma kakšne ustanove imamo, ki naj bi posredovale znanje našim čebelarjem?

V Sloveniji je Zavod za čebelarstvo, katerega naloga naj bi bila znanstveno-raziskovalno delo na področju čebelarstva. Svoj čas, nekako pred desetimi leti, je bila ta dejavnost pri Kmetijskem inštitutu Slovenije, kjer se je kar povoljno razvijala. Potem pa se je iz inštituta izločila v samostojni Zavod za čebelarstvo. Žal je pa ta zavod povsem zgrešeno pripravljaj predvsem materialno podlogo za čebelarstvo velepodjetje. Dne 15. novembra 1962 je potem dejansko ustanovil največje čebelarstvo vseh časov v Sloveniji »Agromel« z nekaj manj kot 11.000 panji. Po utanovitvi podjetja je prešel Zavod za čebelarstvo v likvidacijo; njegovo dejavnost pa naj bi prevzela posebna strokovna skupina, ki se je organizirala pri podjetju »Agromel«. Podjetje »Agromel« pa je bilo že v zimi 1964/65 prisilno likvidirano. Zaradi tega je bila likvidacija Zavoda umaknjena in se je tako še dalje obdržal kot samostojen zavod. Ob likvidaciji podjetja »Agromel« si je vodstvo naše organizacije zelo prizadevalo, da bi se čebelarstva znanstveno-raziskovalna dejavnost zopet vrnila nazaj h Kmetijskemu inštitutu, kjer bi lahko v neposrednem sodelovanju z drugimi kmetijskimi strokami, ki so po naravi svoje proizvodnje navezane na čebelarstvo, uspešneje razvijala svoje delo. V sodelovanju s kemijskim zavodom pri Kmetijskem inštitutu bi lahko začela počasi ugotavljati tudi zastupitve čebel, česar naše čebelarstvo zelo pogreša. Žal se pa našemu vodstvu ni posrečilo posredovanje glede tega.

Za izobraževanje čebelarjev imamo potem tudi še predavatelje — v vsej Sloveniji le kakih šest. Na splošno so predavatelji dobri. Večina njih pa dela še v svojih poklicih in se zaradi tega ne morejo poglobljati v nove čebelarske dosežke. Snov za predavanja zajemajo v glavnem iz svoje prakse in iz strokovne literature, s katero razpolaga Zveza. Delo predavateljev ni urejeno s pravilnikom, ker nimamo ustreznih pogojev za njihovo izobraževanje. Deželna zveza za čebelarstvo na Koroškem je npr. že leta 1924 sprejela poseben pravilnik za predavatelje — potovalne učitelje. Vsak potovalni učitelj se mora redno letno seznaniti z novostmi v čebelarstvu na Zveznem čebelarskem inštitutu na Dunaju; imeti mora tudi mikroskop, da lahko pokaže glede na temo predavanja določene stvari pod mikroskopom. Tudi o teh stvareh bo treba razmisliti. *Krioda, da ni mogla Zveza kaj več napraviti za izobraževanje, je tudi v tem, da so ji leta 1954 usahnili vsi viri, iz katerih je prej črpala sredstva za te namene.*

V opisanih razmerah pač ne moremo pričakovati, da bi mogli uspešno širiti potrebno znanje med našimi čebelarji in nadomestiti zamujeno. Če bi uporabili tudi vsa razpoložljiva sredstva za izobraževanje, ne bi dosegli tega, da bi mogli stalno in sistematično posredovati članstvu spoznavanje novih dosežkov. Upoštevati je namreč treba dejstvo, da novih mlajših predavateljev

skoraj ni in da tudi nič ne kaže na to, da bi jih mogli vzgojiti zaradi nasplošno prevelike zaposlenosti v poklicih. *Zato je treba ustvariti za izobraževanje naših čebelarjev našim razmeram ustrezno ustanovo, ki se bo poklicno ukvarjala s to dejavnostjo.*

Naša organizacija doživlja tedaj na področju čebelarstva in prosvete težko krizo. Stojimo pred zgodovinsko važno odločitvijo: ali bomo izobraževali članstvo še dalje stihijsko na dosedanji način ter brez upanja, da bi nadoknadili zamujeno in dvignili strokovnost, ali pa bomo vpeljali nov, našim razmeram ustrezen način izobraževanja, pri čemer bi se glede na svetovni razvoj oprli na Apimondijo, ki nam lahko pomaga glede tega s svojo izvrstno organizirano znanstveno-strokovno mrežo.

Na jasnem pa si moramo biti predvsem, da brez znanja ni napredka v nobeni dejavnosti, torej tudi ne v čebelarski. Naš mislec dr. Milan Osredkar je postavil ob novem letu za leto 1969 sledeče geslo: »Širjenje znanja in uporaba znanja.« Širjenja uporabe znanje je postavil torej v isto vrsto, kakor samo širjenje znanja. Jedro tega gesla naj bi nam bilo za vodilo in oporo pri oblikovanju naše izobraževalne ustanove.

V naslednjem si oglejmo, kakšna oblika izobraževanja naših čebelarjev bi bila pri sedanjih razmerah izvedljiva, najbolj primerna in tudi učinkovita? S kakšno pomočjo smemo pri tem računati pri pristojnih republiških, državnih, oziroma družbenih organih in končno, kako bi nam pri tem pomagala tudi Apimondija?

Že na rednih letnih občnih zborih Zveze leta 1967 (B. Milost, Sevnica) in leta 1968, kakor tudi na sejah upravnega odbora, ki so sledile, je bilo govora o izobraževanju — o čebelarski šoli. Razpravljalci na teh forumih naše organizacije pa doslej še niso opredelili pojma čebelarstva šole, njene organske rasti in vsebine, ter načina njenega delovanja. Saj smo slišali zaradi nepoučenosti tudi besede o enoletni, dvoletni šoli, kakršno smo že imeli po vojni itd. Izkazalo se je, da smo o tej, za razvoj našega čebelarstva tako važni zadevi, veliko premalo pisali v Slovenskem čebelarju. Glede na ponesrečeno čebelarstvo politiko v zadnjih desetletjih, ko je Zveza izgubila precej svojega premoženja in ni prejela za svoje kulturno-prosvetno delo skoro nobene družbene pomoči, so postali člani povsem upravičeno tudi nezaupljivi.

V razpravah na zadnjem občnem zboru Zveze ter na letošnjih občnih zborih čebelarskih družin ljubljanskega čebelarskega društva sta se, če izvzamemo tiste, ki so mnenja, da nam šola sploh ni potrebna, izoblikovali dve stališči:

Prvo, ki ga zagovarja večina vodstva Zveze, in po katerem naj bi gradili šolo z izrazito praktičnim namenom, ki naj bi na različnih tečajih na poljuden način, združen z nazornim pokazovanjem, sistematično posredovala čebelarjem dosežke čebelarstva znanosti in tehnike. Za razliko od čebelarskih šol v Avstriji naj bi imela tudi laboratorij, v katerem bi lahko opravljali potrebne raziskave. Lokacija za tako šolo, ki jo imenujejo zadnji čas glede na vsebino njenega dela Čebelarski izobraževalni center (ČIC), je bila izbrana na Brdu nad Lukovico pri Domžalah. Pri svojem delu naj bi se ČIC povezoval tudi z znanstveno-raziskovalnimi ustanovami tako doma, kakor v zamejstvu, pri čemer naj bi koristil zlasti strokovno pomoč Apimondije.

Drugo stališče je na občnem zboru leta 1968 in v odprtem pismu od 20. 5. 1968 zastopal direktor Zavoda za čebelarstvo. *Zavzema se za gradnjo čebelarskega poskusnega in učnega zavoda, ki naj bi se v prihodnosti fuzio-*

niral z *Zavodom za čebelarstvo*. Lokacijo za to varianto čebelarške šole naj bi bila na zemljišču Biotehnične fakultete v Ljubljani pod Rožnikom. Odprto pismo je poslal med tem na več naslovov. Objavili naj bi ga tudi v Slovenskem čebelarju.

Glede na omenjeni dve stališči, ki so ju eni in drugi zagovarjali zlasti na občnih zborih čebelarških družin ljubljanskega čebelarškega društva, je sedaj vsa zadeva že toliko dozorela, da se moramo o tem več in na drobno pogovoriti, da bodo čebelarji vedeli, kaj pomeni zanje eno in kaj drugo stališče, da bodo lahko znova ocenili, ali je bila odločitev, ki je bila sprejeta na rednem občnem zboru leta 1968 za razvoj našega čebelarstva pravilna in realna, in če so bili pri tem dovolj zavarovani njihovi interesi.

Vodstvo Zveze se je, lahko trdim, že v začetku temeljito lotilo proučevanja in reševanja številnih problemov v zvezi s čebelarško šolo. *Pri tem se je ravnalo dosledno po načelu, da naj vsak za te namene vloženi društveni dinar ostane še dalje društveni, da bi si čebelarji tako zagotovili popoln vpliv na razvoj in vsebino dela svoje izobraževalne ustanove.* Vodstvo je razčiščevalo med drugim zlasti naslednje:

1. *Posebni javno-pravni pomen te naše ustanove nasproti drugim javnim šolam.*

Javni namen šole naj bi bil zajet že v samem imenu »Čebelarški izobraževalni center«, ki naj bi postal osrednje žarišče izobraževanja naših čebelarjev. Čebelarji naj bi se v njem usposabljali na različnih tečajih za začetnike, za napredne čebelarje, vzrejevalce matic, čebelarške preglednike, predavatelje, za mikroskopiranje ipd. Za razliko nasproti splošnim javnim šolam ne bo izdajal nobenih izpričeval, diplom in podobno.

2. *Posestno-pravno stanje zemljišč in objektov.*

Glede na težke izkušnje, ki jih je prestala naša organizacija v zadnjih petnajstih letih, hočejo biti njeni člani povsem na jasnem glede posestno-pravnega stanja svojih nepremičnin. Člani hočejo imeti popoln vpliv na organsko rast in na vsebino dela svoje ustanove, v katero bodo vlagali lastna sredstva. Pri tem je treba upoštevati okolnost, da bo izobraževanje uspešno in zmogljivost ustanove izkoriščena le v primeru, če bo načrt izobraževanja zrastel iz predlogov članov prek njihovih osnovnih organizacij do Zveze. Vpliv članov na delovni načrt pa bo zanesljivo učinkovit le, če bo lastninska pravica na zemljišču z objekti vred v zemljiški knjigi vpisana na njihovo organizacijo — Zvezo čebelarških društev za Slovenijo. Zaradi tega je vodstvo Zveze najprej samo pregledalo predpise, ki se nanašajo na lastninsko pravico društev na nepremičninah, nato pa je o tem še posebej razpravljalo pri Republiškem sekretariatu za pravosodje in občno upravo.

Po 24. členu Ustave SFRJ določa zakon, ob katerih pogojih imajo lahko društva lastninsko pravico na nepremičninah, ki so namenjene za uresničevanje skupnih interesov njihovih članov.

Drugi odstavek 50. člena Zakona o nacionalizaciji najemnih zgradb in gradbenih zemljišč, na katerega se nanaša določba Ustave v prejšnjem odstavku pa določa: »Prav tako niso predmet nacionalizacije zgradbe društev državljanov, ki jih društva uporabljajo za dejavnosti, za katere so ustanovljene in so določene v pravilih, ki jih je potrdil pristojni organ.«

Glede na to, da je izbrana lokacija na zemljišču družbene lastnine, na katerem ima pravico uporabe Kmetijski poskusni center Jablje, je važen za

naš primer tudi še 18. člen Zakona o prometu z zemljišči in stavbami, ki določa: »*Delovna organizacija lahko da kmetijsko zemljišče ali staobno zemljišče izven ožjega gradbenega okoliša, na katerem ima pravico uporabe, občanu ali civilni pravni osebi v zameno za drugo zemljišče, ali pa jima tako zemljišče proda, da si kupi od občana ali civilne pravne osebe drugo zemljišče.*«

V smislu navedenih predpisov imajo torej društva lahko lastninsko pravico na nepremičninah, ki jih uporabljajo za svojo dejavnost. Predmetno zemljišče je sicer družbena last, ker pa leži zunaj ožjega gradbenega okoliša, ga lahko kupimo in vpišemo v zemljiški knjigi lastninsko pravico na Zvezo čebelarских društev za Slovenijo.

5. Lokacija.

Za gradnjo Čebelarškega izobraževalnega centra je silno važna ustrežna lokacija. Pri izbiranju lokacije nismo našli nikjer na tako ugoden kraj za namene ČIC, kakor ravno na Brdu nad Lukovico. Tudi v sosedni Avstriji, kjer imajo poleg čebelarškega inštituta še pet čebelarških šol, nismo videli nobene šole na tako ugodnem prostoru. Vse čebelarške šole brez izjeme pa stojijo zunaj mest. Naj izbrani prostor na kratko opišem. Zemljišče, tj. parcela 116/II travnik k. o. Lukovica, ki meri 0,6595 ha, leži severovzhodno od razvalin gradu Brdo nad Lukovico pri Domžalah. Teren je blago nagnjen proti jugovzhodu (idealna ekspozicija). Na njegovi vzhodni in severni strani ga obdaja bujno rastoč mešan gozd, v katerem so tele vrste drevja: hoja, smreka, žlahtni kostanj, lipa, javor, iva, češnja drobnica itd. V gozdni podrasti je zastopana na ilovnatih tleh borovnica, na dolomitnih pa spomladansko resje. Z visokim gozdom poraščeni breg na severni strani varuje zemljišče pred mrzlimi severnimi in severovzhodnimi vetrovi. Iz višine okrog 400 m nad morjem je krasen razgled proti jugu in jugovzhodu do gorskega venca nad levim bregom Save. Že drevesni sestav gozda, v katerem so posamezne drevesne vrste zastopane približno tako, kakor so v vrstnem redu navedene, nam pove, da je v tem kraju dobra čebelja gozdna paša. V nižjih legah ob vodi raste poleg tega dovolj različnih vrb. Vodovodna in električna napeljava sta na sami parceli. V neposredni bližini je osemletka s šolsko kuhinjo, ki jo bo lahko uporabljal tudi ČIC. Zemljišče leži dokaj centralno v Sloveniji in je oddaljeno od Ljubljane le 20 km. Gozdovi z opisanim sestavom se razprostirajo na večjih površinah proti vzhodu, severu in zahodu tja do Kolovca, ki je že znan po medenju hoje in ima tudi opazovalno postajo o gozdnem medenju. Čebelar bo zato lahko razpostavil vse šolske čebele (kakih 200) v skupinah po 20 do 30 panjev v bližini ČIC in ne bo nujno navezan na daljše prevoze. To je zelo velikega pomena, ker mu ne bo treba prositi in čakati na dovoljenje organizacije za prevoz, kar bi kaj lahko trajalo dalj časa. Zemljišče ima vse pogoje za postavitev potrebnih čebelarških objektov in je tudi s te strani omogočena pravilna organska rast centra. Brez pomena tudi ni to, da so krajevni oblastni organi zelo naklonjeni našemu prizadevanju po zgraditvi čebelarške šole.

Predlog direktorja Zavoda za čebelarstvo, da bi gradili Čebelarški poskusni in poučni zavod na zemljišču Biotehnične fakultete v Ljubljani pod Rožnikom ni sprejemljiv v glavnem iz tehle razlogov:

Javno-pravni značaj Čebelarškega poskusnega in poučnega zavoda je posem drugačen kakor ČIC. Poudarek je predsem na znanstveno-raziskovalnem delu, kar daje ustanovi pomen v smislu določil Zakona o zavodih.

V našem primeru pa je dan poudarek na praktičnem izobraževanju čebelarjev s prirejanjem tečajev, kar sodi v smislu zadevnih predpisov in pravil v društveno dejavnost.

Graditi zavod pomeni zato odpovedati se lastninski pravici do tega zavoda. Saj si po veljavnih predpisih ni mogoče predstavljati, da bi v sklopu objektov Biotehnične fakultete, ki so družbena lastnina, izjemoma mimo predpisov trpeli en objekt z značajem zavoda v društveni lasti. To ni mogoče enostavno iz razloga, ker ni predpisov, ki bi omogočali tako izjemno posestno-pravno stanje. Čim pa ureditev takega posestno-pravnega stanja ni mogoča, izgubijo čebelarji vsak vpliv na razvoj in delo takega zavoda. Temu pa se čebelarji nikakor ne moremo in tudi ne smemo odreči. Dosedanje izkušnje nam namreč prepričljivo dokazujejo, da česa takega ne smemo dopustiti in da se na morebitne obljube ne moremo zanesti. Sploh pa nam predvsem ni jasno, zakaj naj bi imeli v Sloveniji kar dva čebelarska zavoda s podobnimi oziroma enakimi nalogami, ki naj bi se v smislu odprtega pisma končno fuzionirala v en — *čigav zavod*? Naši organizaciji bi ostale potemtakem skladno z zakonom o zavodih kvečjemu neke, v praksi okrnjene ustanoviteljske pravice. Vsak dinar, ki bi ga vložili v tak zavod, pa bi postal po 17. členu Zakona o zavodih družbeni. Da pa se pisec odprtega pisma resno ukvarja z mislijo, naj bi gradili tak zavod, je dokaz tudi predzadnji odstavek odprtega pisma, kjer predlaga, naj bi pri projektiranju gradnje upoštevali podobne učne in poskusne zavode kot so npr. v Avstriji na Dunaju, na Čehoslovaškem na Dolu itd. To bi bila pa za nas zares draga stvar in neuresničljiva.

Pri vsem tem se postavlja vprašanje, ali pa nam je glede na svetovni razvoj danes sploh potreben še en čebelarski zavod, oziroma kam se lahko danes obrne naš ČIC za pomoč pri reševanju strokovnih čebelarskih problemov. Apimondija, svetovni vrh čebelarskih organizacij, ki je pridružena članica FAO, organizacija za prehrano in kmetijstvo pri Organizaciji združenih narodov, ima danes v okviru 5 stalnih strokovnih komisij, pri katerih deluje 20 specialnih delovnih skupin, že okrog 125 znanstvenikov in strokovnjakov. Vse komisije in delovne skupine so na splošno v svojem delu razgibane. Prek te svoje široko razpredene strokovne mreže in prek čebelarskih inštitutov, ki so na splošno direktno včlanjeni pri Apimondiji, nam lahko nudi le-ta vso potrebno strokovno pomoč, ki bo tudi cenejša, kakor pa vzdrževanje lastnega zavoda. V skrajnem primeru je mogoče dobiti prek Apimondije od FAO čebelarskega eksperta tudi v okviru mednarodne pomoči. *Potreben je le tak ČIC, ki bo sposoben povezovati se s sorodnimi strokovnimi ustanovami v svetu, sprejemati od njih nove dosežke in jih posredovati našim čebelarjem na podoben način, kakor se povezuje naša organizacija v organizacijskih zadevah s čebelarskimi organizacijami doma in v zamejstvu.* Živimo pač v času, ko se mednarodni odnosi zaradi skupnih interesov med seboj vedno bolj prepletajo, ko sklepajo npr. tudi naša podjetja dogovore o sodelovanju z inozemskimi podjetji. Dokaz, da tako sodelovanje med čebelarskimi organizacijami in inštituti v praksi že obstoja, je med drugim tudi neki naš primer, ko smo se pred nekaj leti obrnili na čebelarski inštitut v Liebefeldu v Švici za pojasnilo glede učinkovitosti pripravka folbeks in smo manj kot v enem tednu prejeli na naše vprašanje izčrpno poročilo.

K lokaciji pod Rožnikom, pa naj pripomnimo le to, da je tam res precej čebelarjev, ki pa so na splošno izraziti prevaževalci in imajo čebele doma

v glavnem le v času prezimovanja. Gotovo bi jih imeli doma tudi čez poletje, če bi bil kraj tako ugoden za medenje, kakor je napisano v odprtem pismu.

Ni dvoma o tem, da stojimo slovenski čebelarji pred zgodovinsko važnim preokretom, ker po starem pač ne gre več dalje. Organizacija, ki šteje nad 6000 članov, mora delati, sicer je obsojena na nazadovanje. Zavedati se moramo tudi, da obravnavamo vprašanje sodobnejšega izobraževanja članstva že z zamudo. Pri morebitnem ponovnem pretresanju vprašanja gradnje ČIC imejmo pred očmi, da bi se pri tem spuščali v podrobnosti, da je delavnost organizacije najboljše poročstvo za izrabo zmogljivosti ČIC. Znano je, da je želja naših čebelarjev po znanju velika. Če bo organizacija delovna, bosta imela čebelar in vodja ČIC polne roke dela. Če bosta delala, si bosta svojo plačo tudi zaslužila. Značaj dela vodje pa bo presegel navadni okvir dela, na katerem je čebelar neposredno zainteresiran. Pač pa je na tem »več delu«
zainteresirana skupnost zaradi velikega pomena čebelarstva v rastlinski proizvodnji (sadje, semena, zelenjadarstvo itd.). Od oprave rastiin po čebelah ima namreč skupnost na splošno najmanj desetkrat večjo korist, kakor pa jo ima čebelar od pridelka medu in voska. Tedaj je skupnost tudi dolžna prispevati svoj delež k plači vodje iz sredstev za izobraževanje. Vodstvo organizacije si bo pač moralo priboriti to družbeno pomoč, ali pa bo ostalo vprašanje namestitve vodje ČIC prehodno odprto. Tak način pospeševanja čebelarstva bo za skupnost tudi najcenejši.

Ni dvoma, da stojimo danes pred važnim zgodovinskim preobratom v razvoju našega čebelarstva. Znamci bodo sodili o tem, kako smo se odločili in ali je vodstvo organizacije v tej situaciji izpolnilo svoje poslanstvo. Imamo sposobne in prizadevne čebelarje, ki nam jih v tujini zavidajo. Treba jim je nuditi le neke skromne možnosti, da razširijo svoje znanje. Po našem mnenju pač ne more nihče zahtevati od vodstva organizacije kaj več kot to, da v vsaki situaciji poišče najpovoljnejšo rešitev za razvoj čebelarstva, in s tem tudi za čebelarje. Pri tem pa se moramo zavedati, da se situacija stalno menjava. Če bomo ponovno pretresali vprašanje izobraževanja čebelarjev in s tem gradnje čebelarske šole, ter če bo potrjen že sprejeti sklep, potem je dolžnost vsega članstva, zlasti pa izvoljenih organov čebelarskih organizacij, da ta sklep uresničijo. Izvršni odbor Zveze pa bo imel še posebno, po dosedanjih izkušnjah ne ravno lahko nalogo, da bo s posredovanjem pri pristojnih državnih in družbenih organih zaradi širšega pomena čebelarstva izposloval tudi od skupnosti dolžni delež.

ČEBELARSKO IZOBRAŽEVANJE

JOZE ZITNIK

(Nekaj ugotovitev in misli ob razpravljanju o čebelarskem izobraževalnem centru)

Na seji upravnega odbora Zveze čebelarskih društev Slovenije so bili predstavniki čebelarskih društev seznanjeni z načrtom za zgradbo čebelarskega izobraževalnega centra in z načrtom za kritje stroškov vzdrževanja. Utemeljiviti potrebe po takšni ustanovi ni nihče oporekal. Vsi predstavniki čebelarjev so izjavljali, da je šola potrebna. V svojem pismu tudi direktor Zavoda za čebelarstvo dr. ing. Jože Rihtar izjavlja: »Prav je, da pridemo v Slo-

veniji do ustanove, kjer bi se vršili poleti krajši in čez zimo daljši tečaji. Takšna izobraževalna in pospeševalna ustanova je za napredek našega čebelarstva gotovo potrebna.«

Znanstvene analize o tem ni. Iz izjav uglednih predstavnikov čebelarjev pa je moč napraviti zaključek, da čebelarji čutijo neučinkovitost dosedanjega izobraževanja in si želijo bolj sistematičnega in več nazornega pouka. S tem pa nikakor niso zanikane zasluge, ki jih imajo za čebelarstvo prosveto nešteti pisci v 70. letnikih Slovenskega čebelarja, pisci številnih čebelarskih knjig in pa predavatelji, ki jih čebelarska organizacija že desetletja pošilja na čebelarska predavanja. Predavateljev ni bilo na pretek. Imajo pa velike zasluge, da je slovensko čebelarstvo napredovalo.

Eden izmed diskutantov je na razpravi o potrebi šole izjavil, da je najbrž brez pomena graditi šolo, ker čebelarstvo nima perspektive. To pa je ravno razlog več za šolo. Kajti, čim slabši so pogoji za čebelarjenje, tem bolj potrebno je večje znanje.

Skokovit dvig tehnike in znanosti na vseh področjih življenja in gospodarstva morejo s pridom uporabljati tudi čebelarji. Tega pa ni mogoče doseči, če ni ustanove, ki bi jim učinkovito posredovala znanje in jih usmerjala k uporabljanju ustreznih izsledkov znanosti. Zgodovina razvoja slovenskega čebelarstva nam pove, da sami nismo v čebelarstvu ničesar pomembnega iznašli, če izvzamemo AŽ panj. In še za tega dvomim, da bi ga Anton Janša priznal za »najboljši« panj. Ponašamo se lahko le z našim rojakom, čebelarskim učiteljem in raziskovalcem Antonom Janšem, katerega nesmrtna slava v čebelarski znanosti tudi po dveh stoletjih ni obleдела.

Ko ugotavljamo, da smo si edini glede potrebe po čebelarski šoli, pa žal ni enotnosti glede tega, kje in kako naj šolo zgradimo. Pri tem se spet pojavlja že tolikokrat škodljiva ozkost in samoljubnost, ki obravnava probleme le po osebnih stremljenjih in ne s stvarnega vidika. To je tembolj boleče, ko gre za rešitev težkih finančnih vprašanj.

Čebelarstvo ni samo sebi namen. Več kot čebelar, ima od njega koristi družba. V interesu družbe je torej, da podpre čebelarsko prosveto, kakor skrbi tudi za izobraževanje v vseh drugih gospodarskih panogah. Če so se čebelarji odločili za temeljito strokovno izobraževanje, ki naj bi ga dajal čebelarski izobraževalni center, potem tudi družba ne bi smela stati ob strani in upajmo, da ne bo.

ALI SMO RES NA PRAVI POTI

IVAN KRANJC

Večkrat razmišljam o slovenskem, še več pa o jugoslovanskem čebelarstvu. Res je, da smo v naši preteklosti veliko napravili in s ponosom lahko trdimo, da so naši predniki mnogo storili za dvig čebelarstva. Njihova bogata dediščina bo nam in našim zanamcem za vzgled. Bogate izkušnje pa nam bodo v oporo, da bomo v znanju napredovali.

Slovenski narod je majhen. Kljub temu, da je pri nas bila pomembna majhna njiva, majhna kajza, suha kravica in v zapečku polno lačnih ust, se je narod v kulturi meril z velikimi in bogatimi. Posebno po zadnji svetovni vihri si je naš narod priboril politično in ekonomsko svobodo. Ob petdesetletnici oktobrske revolucije sem na proslavi ob stranskem sedežu solznih

oči spremljal recitiranje naše mladine, se spominjal svoje mladosti v sokolskih vrstah, ko smo komaj sanjali o tem, kar se danes dogaja in je že dolgo stvarnost.

Naša polja orje traktor, v tovarnah delajo stroji, reke krotimo in gradimo centrale, povsod vidimo napredek in veliki član tega majhnega naroda, s katerim nekdanji gospodarji niti računali več niso, ker smo še pred slabimi sto leti bili narod hlapcev in dekel.

Kaj pa je s čebelarstvom? Bral sem, da ima alpinist Hilari, ki je prvi stopil na vrh Mont Everest, 3000 panjev čebel. Dalje pišemo, da v Ameriki čebelarijo z nad 500 panji. Zasedil sem celo, da v Izraelu vsi čebelarji vozijo čebele z lastnimi vozili in da avtomatizirano nakladajo svoje čebele. Dalje slišimo, da v Romuniji in celo Bolgariji čebelarijo poleg privatnikov tudi v velikih čebelarških farmah. Torej vsi so našli pot, ki prav gotovo nobenemu ni bila gladka, k napredku. Kaj pa mi, ali mi mogoče zaradi socializma čebelarimo povprečno s 30 panji v enem čebelarstvu? Ne tovariši, socializem je velik, on teži k napredku, samo mi čebelarji in naša organizacija je majhna!

Jugoslovanska kmetijska politika je premalo storila v zadnjih dvajsetih letih za dvig čebelarstva. Letno upada od 1947. leta pridelek medu za 1,56%. Prebivalstvo se je dvignilo in tudi izvoz se je povečal, medtem ko poraba medu med našim prebivalstvom stalno pada. Donos medu na panj je okrog 5–6 kg, medtem ko zasledimo v literaturi, da v sosednji Avstriji dosegajo donose 30 do 40 kg letno. Leta 1949 smo imeli v Jugoslaviji 869.000 panjev čebel, medtem ko smo jih leta 1965 našli le 713.000, tj. 17,9% manj. Resnica pa je, da se je število panjev s premičnim satjem medtem povečalo za 1,25%. Da je naše čebelarstvo res nerazvito, nam pove podatek, da pride 1 panj povprečno na 33 ha zemljišča.

Problem postane še bolj pereč, če pomislimo, da so v zadnjih letih nastale nove sadne plantaže, ki se približujejo že 40.000 ha. Donos sadja je odvisen v veliki meri od opravevanja po čebelah.

Ekstenzivno čebelarstvo je torej prišlo danes na stopnjo, ko ne more več napredovati. Napredek pa je nujen. Pišejo, da bo človeštvo 1980 občutilo svetovni glad. Hrane bo za rastoče prebivalstvo premalo, a mi čakamo in se gremo laži — socialiste. Danes v atomski dobi odkrivamo med ročno in ga točimo v točilih, ki ne odgovarjajo današnjemu razvoju.

Zvezna skupščina je sprejela priporočilo o razvoju strokovnih služb v poljedelstvu. Neogibno je, da se čebelarstvo reši zaostalosti in konservativizma, zato je to za nas čebelarje izrednega pomena. Strokovna služba čebelarstva, ki je najmanj razvito ter končno nima nobenih strokovnjakov, nam je neobhodno potrebna. Ali ni čudno, da naši kmetijski inženirji, z malimi izjemami, ne znajo nič o čebelarstvu in da imamo okrog 600 brezposelnih inženirjev, ali pa delajo po pisarnah in na mestih, kjer bi lahko delalo nekvalificirano osebje.

Dalje, kaj je s samim intenzivnim čebelarjenjem? Sistem panja ni enoten. Slovenci zagovarjamo AŽ-panj. Pridružujem se tov. Jeftiću, ki v »Jugoslovanškem pčelarstvu« pravi, da je za intenzivno čebelarstvo primeren le nakladni panj. Imeli smo »Čegoje«, dalje združna čebelarstva in končno »Agromel«. Nismo uspeli. Pa tudi to, kar imamo, ni uspeh. Zakaj ne bi posnemali Makedoncev, ki so dali ovčerejo privatniku. Vse tiste birokratske navlake se rešimo. Dajmo kapital v roke privatnikom in naj postavijo ti čebelarske kombinat.

Naj se delo modernizira. Družbi so potrebne devize in proizvodnja medu. Ne bojmo se delavnih rok in pridnosti — ta nam bo pomagala le do blagostanja in do končnega cilja.

Zamišljam si, da je potrebno pod državno kontrolo ustanoviti inštitute in čebelarške šole, medtem ko bi za znanstvene namene tudi bilo potrebno veliko državno čebelarstvo, kjer bi se šolali in vzgajali strokovnjaki. Ostalo čebelarstvo bi pa v prvi vrsti sestavljali amaterji in čebelarji farmerji s čebelarskimi obrati večjega obsega. Ta čebelarstva bi bila popolnoma mehanizirana tako, da prevozi, točenje, čiščenje in embaliranje medu ne bi bil noben fizičen napor. Možnosti, ki jih nudijo naši kraji in Dalmatinsko otočje za taka čebelarstva, bi bile ogromne. Tovariši, težimo k napredku. Današnje delo in organizacija je verjetno opravila svojo častno nalogo, pred njo in pred nami vsemi pa so še velike naloge in nič manjše odločitve.

NAVODILA ZA MESEČNA OPRAVILA PRI ČEBELAH V MARCU

LEOPOLD DEBEVEC

*Jeseni pet čebel za krajcar,
spomladi ena sama.*

Dolgo razdobje zimskega brezdelja naših lahkokrilk se bliža koncu. Narava se naglo prebuja in tudi paše za čebele je iz dneva v dan več. Opečnato — rdeče lise na čelih čebel nabiralk, ki se vračajo s paše kažejo, da mala mrtva kopriva po bližnjih njivah dobro medi, kar dokazujejo napeti zadki čebel. Resda ni prav vsak dan tako sončen in topel, a vendar vedno več jih je pa le! In v sončnem zatišju postavljen napajalnik s tekočo vodo čebele marljivo oblegajo, znak da so se nanj navadile in skrbeti bomo morali, da vode v posodi ne bo nikoli zmanjkalo. Vse leto! Pa deščico, na katero sedajo čebele, ne pozabimo od časa do časa temeljito očistiti, da ne postane leglo nalezljivih bolezni za ves čebelnjak! Spričo napredka družin čaka tudi čebelarja vse več dela pri njih, predvsem se bo treba po tolikem času zopet približe in natančneje seznaniti z dejanskim stanjem in

zdravjem družin. Toplo vreme se je že kar ustalilo ter samo opazovanje pri zrelih že ne zadostuje, naposled bo le treba natančno pregledati, da bomo vsaj vedeli, pri čem da smo, in da bomo družine v tej izrazito prehodni in tvegani pomladanski dobi lažje podpirali in pospeševali njihov razvoj. Opojni vonj, ki puhti iz panjev, dobesedno omamlja zaskrbljenega muharja, da se neutrudno suče v bližini svojih čebel in se naposled le odloči za temeljit spomladanski pregled družin. Toda zelo zgrešeno bi bilo opraviti ga kmalu po prvem treblje-

nju čebel, četudi bi vreme to dopuščalo ali celo na sam dan *trebljenja*, pustimo raje, da se žival dodobra očisti in očedi sebe in notranjost panjev. Prezgodnje razdiranje družin in nepotrebno ohlajanje panja takrat, ko je zunanja temperatura še prenizka (pod 10 °C) ni priporočljivo ter je škodljivo. Mlad čebelji zarod potrebuje mnogo toplote za svoj razvoj. Muhar naj za sedaj le še brzda svojo radovednost, saj bo še pravočasno izvedel in spoznal prav vse, če bo ravnal razumno in premišljeno, kakor je za vsak poseg v čebeljo družino tudi potrebno!

Malo potrpljenja, morebiti do pod konec marca, v izrazito senčnih legah mogoče tudi kak teden pozneje, bo zunanja temperatura vsekakor že nad 10 °C in brez vetra! Tak dan se pa le lotimo *temeljitega pregleda* družin, a tudi tedaj ne drži panjev po nepotrebno predolgo odprtih! Človek nikoli ne more zanesljivo ugotoviti tisto komaj zaznavno valovanje zraka, ki more biti tudi »rahel prepih«, ki pa za čebeljo zalego nikakokr ni rahel, ker mu utegne slediti popoln prehlad mladega zaroda in konec koncev celo smrt.

Čebelarjeva pozornost pri pregledu bo veljala predvsem zalogam medu v družini, obsegu in kakovosti zalege ter sploh moči in vitalnosti družine. Rezultate si sproti skrbno zapisujemo, kdaj pozneje nam bodo še prav dobrodošli. Skrbno in kolikor mogoče natančno presodimo količino zalog medu oziroma takoj ugotovimo in zapišimo, koliko bo treba dokrmiti. In pomislimo pri tem, da so družine čez zimo doslej porabile le toliko medu, kolikor so ga nujno potrebovale za svojo vsakdanjo prehrano. Poslej pa bo to povsem drugače! V družini je na tisoče mladih ust in da vsi ti tisoči dorastejo, porabijo ogromne količine najboljše hrane. Tako ni čudno, da medene zaloge v panjih kopnijo naglo, prav kot sneg v toplem spomladanskem soncu! Srednje močna družina bi morala sedaj obsedati v našem panju 6—7 satov, ter naj bi imela še kakšnih 5—6 kg medu, ali recimo, nekako polovico tistih zalog, na katerih je bila ozimljena. Količine medu seveda ne moremo tehtati, pač pa najskrbneje ocenimo. Kako se to napravi, ne kaže tu zopet ponavljati. En dm³ sata na obeh straneh pokritega medu je približno ¼ kg oziroma 30 dkg! Pomniti pa je treba, da moramo *manjkajočo količino* nemudoma (takoj) *dokrmiti*, seveda medu in le v skrajni sili sladkor 1 : 1 razredčen z medom! Krmiti je treba le zvečer in v velikih obrokih, nepospravljeno hrano zjutraj umaknimo iz panja in skrbno hranimo. *Pozor na roparice! Priložnost dela tatu!* Najboljši učinek z najkrajšim postopkom pa so sati medu iz čebelarjeve zlate rezerve. Samo malo je takih, ki bi ob točenju mislili na čebele o potrebi, ter nekaj satov shranili tedaj posebej v ta namen! Škoda prav zares! Za čebelarja namreč!

Od roba do roba povsem zaleženi sati so *najlepše spričevalo zdrave in rodovitne matice*. Nadaljnje iskanje matice je torej povsem odveč! Takoimenovana *luknjičasta zalega* (med strnjeno zalego posamezne prazne celice) kaže na pohabljenost, staro matico! Sicer pa, čebelar, ali sploh poznaš starost svojih matic? Tistih v panjih, seveda! In vendar je to osnova za vsako delo pri čebelji družini. Pri čebelah, kot sploh pri živih bitjih, so mlade matice ali vsaj take v »najboljših letih« navadno tudi najrodovitnejše! Matica, ki svoje osnovne dolžnosti ne more v redu opravljati, ne sodi več v družino ter jo je treba čimprej izločiti iz obrata; takoj ali najpozneje v času rojenja, ko si to pač vsakdo lahko privoščiti. Čebele to sicer mnogokrat brez čebelarjeve vednosti same opravijo, tudi o nepravem času in družina trpi zaradi tega največkrat

občutno škodo. Toda kdo bi samo čakal in gledal, kako družina tako rekoč pred njegovimi očmi slabi in hira, a čebelar nič ne ukrene, ker pač ne utegne, ne more, ali, in to pač največkrat, ne zna! Potem ni čudno, da pri pomladanskem pregledu malone redno vsako leto naleti na družino, ki ima sicer mnogo zalege, toda takšne z *grbastimi pokrovc*, *trotoske*. Takšne zalege je v panjih največ pod konec pomladi, aprila ali maja, vendar tudi že marca, in vedno je slabo znamenje za dober napredek čebelje družine, predvsem pa *slabo izpričevalo* za »čebelarja«. Seveda je v vseh navedenih primerih možno, da je bila družina že dalj časa *brezmatična* ter je matico nadomestovala čisto navadna *trotovka*. Tako družino je treba ob določenih varnostnih ukrepih oskrbeti z dobro, zdravo in mlado matico, in tako smo spričo mnogih takih primerov le prišli do spoznanja in uvideli, kolikšnega pomena je za vsakega čebelarja prava in redna *vzreja rezervnih matic*! Čebelar ima potem v takem primeru — in še v mnogih podobnih ali tudi drugačnih — vse leto mlado in rodovitno matico vedno pri rokah; pa ne samo matico, ampak matico s spremstvom cele miniaturne družine iz trisatarja z zalego in zalogo vred; in taka okrepitev ni le dobrodošla, ampak za takega slabiča tolika pridobitev, da se slabič čez nekaj dni v ničemer ne razlikuje od drugih družin v čebelnjaku!

Tako smo pri spomladanskem pregledu družin dobili jasno sliko o njihovem stanju, da jih bomo lahko poslej individualno obravnavali. Za sedaj pa bodi naša glavna skrb, da živalice ne bodo trpele lakote, potrebe so zares velike, dotok hrane od zunaj pa še dokaj skromen, zato pozor! Medeni sati iz čebelarjeve rezerve delajo sedaj, pravočasno dodani čebelarjem, dobesedno prave čudeže. Pri krmljenju je potrebna skrajna previdnost; roparice so spomladi, ko še ni prave paše v naravi, izredno vztrajne in iznajdljive. In pa še nekaj! Kar so zgodaj spomladi začele, zelo rade potem vse leto tiho nadaljujejo. Takšnega »nereda« in roparjev pa res ne bomo trpeli v svojem čebelnjaku! Še bi se dalo povedati o tem in onem, a že mislim, da odgovorni ljudje sklepajo: že zopet preobširno in preveč, ves v ta namen v »Čebelarju« določeni prostor je že davno prekoračen! No — pa zopet drugič!

KAKO SODIJO O OPRAŠEVANJU SADNEGA DREVJA PO ČEBELAH PREPROSTI PRIMORSKI SADJARJI

PAVLE BRECELJ

Lansko leto je bilo vreme ob cvetenju sadnega drevja zelo neugodno. Šele v zadnji tretjini meseca aprila se je nebo razvedrilo in sončni žarki so do dobrega ogreli naravo. Bilo je to tedaj, ko so pričele cveteti jabolane. Čebele so se usipale iz panjev in paša je bila tako obilna, da so v nekaj dneh pobelile vse sate v plodiščih. Pripominjam, da je pri nas na Primorskem izdatna paša na jablanah le na srednjem soškem obmejnem pasu — na vsem cerkljanskem območju, Brkinih in območju Ilirske Bistrice. Tako kot preteklo leto, jabolane niso cvetele vse od leta 1954.

Glede cvetenja jablan naj omenim nekaj svojih zanimivih doživljajev. Obiskal sem prijatelja čebelarja v vasi Reka pri Cerknem. Kmalu je prišel za menoj nek sadjar iz tri km oddaljene vasi in me je zaprosil, če bi hotel pripeljati svoje čebele v njegov nasad jablan. Ponudil mi je, da mi bo plačal vse

stroške in moj trud. Omenil je, da nek goriški čebelar prejšnje leto ni pripeljal svojih čebel v njegov sadovnjak kot prejšnja leta, in so tako njegove jabolane v času cvetenja ostale brez čebel. Zato je bil prikrajšan na sadnem donosu.

Drugi doživljam sem imel jeseni, ko sem bil neke nedelje pri svojih muhah. Ko sem pri njih končal z delom, sem stopil v gostilno. Okrog mize so sedeli veseli možakarji, sredi mize jih je pa grela polna majolika. Govorili so o obilni sadni letini, da je bila ta celo preobilna, ker ne morejo prodati jabolk, ne morejo jih pa tudi predelati v mošt, ker nimajo dovolj sodov. Pa se je oglasil eden in rekel, da je bila sreča, ker je bilo ob času cvetenja lepo vreme, in so lahko čebele opravile svoje koristno delo.

Navedel bi lahko še več dokazov prepričanja sadjarjev v hribovskih predelih o koristnem delu čebel pri oprraševanju sadnega drevja.

Vprašam: Kdo je povedal tem preprostim hribovskim sadjarjem, da so čebele tako koristne? Zakaj niso o tem poučeni evropsko znani učeni goriški sadjarji? Zakaj to nedolžno, prekorigno živalico sovražijo in jo celo morijo? Morda so preobjestni zato, ker stoji skoro za vsakim grmom čebelnjak. Morda smo krivi tudi sami čebelarji, ker ne znamo vskladiti medsebojnih odnosov. Zaželeno pa je, da bi pri tem pomagali tudi naši kmetijski strokovnjaki, saj imamo na Primorskem 20–50 kmetijskih inženirjev in verjetno več sto kmetijskih tehnikov. Njihova naloga naj bi bila, povedati resnico o koristnosti čebel, saj tu ne gre samo za korist poedinca, ampak za korist vse naše skupnosti.

Češnjeva vejica v cvetju

Foto: Janez Skok

GOSPODARNOST S SADNIM DREVJEM JE ODVISNA TUDI OD RAZVOJA ČEBELARSTVA

MARTIN MENCEJ

Plodnost sadnega drevja in koristnost gospodarjenja s to našo — žal vse premalo upoštevano — vejo narodnega gospodarstva je tesno povezana z razvojem našega čebelarstva, kar navadno prav dobro vedo čebelarji, vse premalo pa upoštevajo sadjarji. Se vedno se namreč dogaja, da se sadjarji branijo čebeljih družin na svojih vrtovih, na drugi strani pa sadno drevje škropijo s škropivom, ki preprečuje obletavanje čebel sadnega cvetja in jih odvrča od opravevanja.

Kako pogrešen in škodljiv je tak odnos do čebel in čebelarstva, najbolje dokazujejo najnovejši rezultati raziskav, ki potrjujejo in dopolnjujejo že dognana dejstva sovjetskih in ameriških strokovnjakov s področja učinkovitosti koriščenja čebel pri opravevanju sadnih kultur. Ne samo zanimiva, ampak nič manj poučna so najnovejša dognanja stavropoljskega kmetijskega instituta, do katerih so prišli tamkajšnji strokovnjaki v letih 1960—1963. Rezultati njihovih raziskovalnih prizadevanj so zajeti v referatu N. M. Kurenoj na 21. kongresu mednarodne čebelarske organizacije Apimondia v Washingtonu 1967. leta, objavljeni pa so v zborniku referatov »21. mednarodni kongres po pčelovodstvu«.

Sama metoda tovrstnega raziskovalnega dela kaže na zapletenost in težavnost raziskav, zato so rezultati toliko bolj dragoceni in upoštevanja vredni. Mimo marelic in višenj, ki jih je preiskovala preizkusna postaja Spodnjega Povolžja, se je tokrat omejil stavropoljski kmetijski institut na jabolane in sicer so vzeli za raziskavo dvoje vrst jablan (reneto in papirovko).

Triletno skrbno in naporno delo je pokazalo pomembnost opravevanja cvetov po čebelah. Na poseben način izoliranim cvetovom, določenih samo za opravevanje po čebelah, so pustili prav toliko cvetov na drevesu za svobodno opravevanje, takoimenovanih kontrolnih cvetov.

Izkušnje so pokazale, da se neoprašeni cvetovi mnogo hitreje osipajo kot oprášeni. Poglobljene preiskave glede plodnosti po čebelah oprášenih cvetov pa najbolj zgovorno kaže tabela na drugi strani.

Iz tabele je lepo razvidno razmerje med donosnostjo jablan, katerih cvetove so oprášile samo čebele in cvetov, ki so bili prepuščeni svobodnemu opravevanju.

Še jasneje je ta razlika vidna, kjer je prišla ena sama čebelna družina na 2ha mladega jablanovega nasada simirenske rente (2,5 tisoč cvetov na drevo). Tu pade odstotek rezultatov pri 4 kratnem obisku čebel od 22,2 % na 2,6 %, pri 7—8 kratnem obisku pa od 52,2 na 20,6 %. Ker se je obisk čebel na cvetovih zmanjšal za 3—4 krat, se je temu ustrezno zmanjšala tudi bera jabolk s teh dreves.

Znižanje odstotka koristnega razvoja cvetov in temu odgovarjajoče plodnosti jablan si je možno razlagati v tem primeru le z delno čebelno oprášitvijo. Tu čebele preletavajo cvetove, na katerih se vrši, zaradi še enkrat manjšega števila čebel, v veliko večji meri samo opravevanje. Na ta način je vpliv čebelne oprášitve veliko manjši, kar ima za posledico ustrezno zmanjšanje plodov.

*Kako vpliva število čebelnih obiskov na jablanovih cvetovih
na plodnost jablan (opazovano 3 leta)*

Število čebel. obiskov							Število plodov	Število plodov v %		Štev. plodov pri svobod- nem oprae- vanju (kon- trolno šte- v.
1 krat	2 krat	3 krat	4 krat	5-6 krat	7-8 krat	9-10 krat		glede na št. cvetov	dejanska plodnost	
<i>Tri čebelje družine na 1 ha jablan</i>										
(Nasad je bil star 10 let in je na drevo prišlo 3,2 tisoče cvetov)										
1	10	30	54	58	63	58	274	7,8	100	60
(Nasad je bil star 10 let in je bilo na drevesu 2,1 tisoč cvetov)										
	10		111		163	160	444	22,2	100	197
<i>Ena čebelja družina na 2 ha nasada</i>										
(Nasad je bil star 10 let in je bilo na enem drevesu 2,3 tisoč cvetov)										
	1		13		103	122	241	12,1	100	91

Do podobnih, če že ne do istih rezultatov, so prišli pri drugi preizkusni jablanovi sorti — papirovki.

Preizkusna postaja Spodnjega Povolžja je pa *preiskovala rajonizirane in perspektivne vrste marelic in višenj*. Za preiskavo so vzeli osem vrst marelic in pet vrst višenj. Ugotovili so, da marelični cvet proizvaja nektar najdlje štiri dni, proizvodnja je pa najuspešnejša prvi in zadnji dan cvetenja. Proizvodnja nektarja za ni pri vseh vrstah marelic enaka. Glede tega se je pokazala naslednja zakonitost: proizvodnost: cvetnega nektarja je v določeni odvisnosti od veličine in težine cveta. Tako je imel npr. cvet rosošanskega lepotca (vrsta marelice) težo 197,2 mg in stopnjo nektarja 6,3 mg; cvet fialkovega mareličnega drevesa težine 92 mg je imel 3,43 mg nektarja. Gornjemu razmerju je tudi ustrezala analiza sladkorja v plodovih s teh dreves. Medtem ko je rokošanski lepotec imel koncentracijo sladkorja v nektarju 12,8 %, v plodovih pa 9,58 %; ali pa julijska vrsta, ki je imela koncentracijo sladkorja v nektarju 14,6 %, v plodovih pa 10,0 % itd.

Glede odnosa čebel do cvetov različnih vrst sadnega drevja so se pokazale zanimive posebnosti. Niso vse čebele nabirale nektarja na tistih sadnih cvetovih, ki so najbolj medični. Tam udomačene čebele so res najbolj obletavale cvetje z najbolj nektarno vsebino; kubanske zopet cvetje, ki je imelo najjačjo koncentracijo sladkorja, medtem ko so šle visokogorske kavkaške čebele raje na poljsko cvetje, predvsem na pelod in le v nekaterih dneh so hitele na visokonektarno sadno cvetje.

Ce računamo z dejstvom, kakšnega pomena je opraeševanje cvetja po čebelah in da razne vrste čebel ne obletavajo enako ene in iste vrste sadnega drevja, potem nudijo te ugotovitve sadjarjem dobro orientacijo pri izbihi različnih sadnih vrst, ko sadijo drevesa na svojih vrtovih ali pa na plantažah.

Ne gre torej samo za koristnost čebelarjenja, večjo donosnost čebel, ampak gre še v večji meri za donosnost naših sadnih kultur, kar naj bi v večji meri upoštevali naši sadjarji.

PETNAJST LET DELA IN USPEHOV PODJETJA »MEDEKS«

Te dni slavi Trgovsko podjetje »MEDEX« svoj petnajsti rojstni dan. Zato je prav, da se ob tej priliki spomnimo na prehojeno pot, kakor tudi na načrte, ki jih ima »MEDEX« še pred seboj.

Temelji današnjega podjetja »MEDEX« Import Export so bili položeni 15. II. 1954 z Odločbo Zveze čebelarških društev Slovenije. Zveza se je takrat razcepila v dve smeri: v strokovno in v gospodarsko dejavnost. Iz gospodarske dejavnosti Zveze čebelarških društev pa je bilo ustanovljeno podjetje »MEDEX«, ki je danes specializirano podjetje za prodajo čebelarških potrebščin in za trgovino z medom doma in v svetu.

Prehojena pot kolektiva »MEDEX« ni dolga, vendar je zelo uspešna, saj se je kolektiv večal iz leta v leto. Iz 20 članov kolektiva je podjetje rastle sicer neenakomerno, vmes so bila tudi leta stagnacije, v zadnjih 5 letih pa je porast občuten, saj šteje kolektiv danes 80 članov in ustvarja dve milijardi prometa. Vse to pa je rezultat trdega dela, strokovnosti in sodelovanja s čebelarji in njihovimi organizacijami. Trgovsko podjetje »MEDEX« se vneto prizadeva čim bolj plasirati proizvode iz čebelarstva, seveda mora pri tem upoštevati tržne pogoje doma in v tujini. Poleg medu, ki je bil pred 15 leti edini prodajni proizvod, ima podjetje danes v prodaji poživila: »Melbrosin«, »Melbrosin super«, Gelee Royale forte, tablete 3 M in liofiliziranega matičnega mlečka, Polljuven in kremo 3 M. Vsi ti proizvodi pa so našli svoje mesto na tržišču zato, ker so bili potrošniku pravilno predstavljeni in je bila poudarjena njihova hranilna vrednost, kakor tudi bogati izbor vitaminov, aminokislin, ogljikovih hidratov in mineralnih snovi.

Omenimo samo Polljuven katerega je podjetje dalo na trg prav ob svoji 15. obletnici. Ta proizvod, ki je sestavljen iz cvetnega prahu nabranega iz čebeljega satovja in je obogaten s fermenti in vitaminom B₁₂, ki ga najdemo sicer samo v živalskem svetu, učinkovito preprečuje predčasno upadanje moči ter zavira pojave staranja. Polljuven je izdelan po inozemski licenci, ki temelji na najnovejših izsledkih geriatrije. Vsebina preparata je v lahko topljivih kapsulah, ki jih je potrebno zadržati v ustih, da se stopijo.

* Podjetje »MEDEX« polaga veliko pozornost na preskrbo čebelarjev s čebelarškimi potrebščinami, panji in s sladkorjem za hranjenje čebel. Žal, so cene čebelarskega orodja visoke, kar pa ni krivda podjetja, ki se trudi in išče najugodnejšega proizvajalca za posamezne predmete, pač pa so tu davčne obveznosti, ki predmet podražijo. Pred leti je družba registrirala čebelarsko dejavnost, danes pa morajo čebelarji proizvajati pod istimi pogoji kot tisti, ki uživajo sadove čebelarstva. Podjetje si prizadeva, da bi doseglo pri merodajnih organih odločbo, da bi bil potreben čebelarski material oproščen plačila prometnega davka. Le v tem primeru je videti poročilo za razvoj in napredek na področju čebelarstva, proizvodnje medu in njegovih preparatov.

Poglavje zase je prodaja medu. Saj je prav na tem področju največ problemov posebno okoli cene, ki je vzročna s sladkorjem, zato je prav, da jih vsaj malo osvetlimo. Podjetje »MEDEX« je že l. 1962 začelo z intenzivno prodajo

medu na domačem tržišču, ki je bilo do tedaj zapostavljeno v primeri z izvozom medu. Vsaka leta posledaj kažejo vedno večji porast prodaje medu doma.

Uvedli so nove oblike embaliranega medu (plastika), izpopolnili transportno embalažo in razširili potniško mrežo po vsej Jugoslaviji.

Pri tem delu so imeli veliko težav, vendar se iz naslednje tabele vidi, da so uspeli, saj je zabeležen vsako leto boljši in večji uspeh pri prodaji medu doma.

1962	142.915	100
1963	182.824	128
1964	414.282	290
1965	1.056.707	759
1966	1.054.099	757
1967	1.084.000	758
1968	1.005.000	705

Promet medu na zunanjem tržišču je iz leta v leto težavnejši. Tu nastopata dva faktorja: kvaliteta in cena. Z gospodarsko reformo so se cene kmetijskih proizvodov pri nas močno povečale, pri medu celo do 50%. Takšna situacija na domačem trgu nas je povsem izključila iz svetovnega trga pri prodaji svetlih vrst medov. Pri prodaji temnih gozdnih medov pa smo v zadnjih dveh letih dobili veliko konkurenco pri vzhodnjakih (Poljska, Češka), ki plasirajo med preko Vzhodne Nemčije brez carine v Zahodno Nemčijo. Na ta način so lahko 55 % cenejši od nas, ker je tolikšna carinska stopnja za med. Poleg tega so skoro vsi naši gozdni medovi mešani bodisi s kostanjem ali drugimi cvetlicami tako, da pri analizi, ki ugotavlja sestavino medu na podlagi cvetnega prahu, lahko vedno ugotovimo veliko število primesi drugih cvetlic. Zaradi tega ne moremo skoraj nobenega medu prodati kot čisti hojev ali smrekov med, pač pa kot mešani gozdni med. Čebelarji bi morali biti bolj vestni in strogo sortirati temne medove, sicer bodo povsem izključeni iz zapadnega tržišča.

Poudariti je treba, da je proizvodnja medu zelo nestabilna, saj je odvisna od vremena in drugih pogojev, zato je podjetje v svoj program vključilo tudi proizvodnjo medice, ki je poznana kot zdrava in priljubljena pijača. Zaradi izredno nizke akumulacije, ki jo ima pri prodaji čebelarskih potrebščin in medu, je bilo podjetje primorano, da razširi svoj predmet poslovanja. Tako je podjetje v letu 1967 preuredilo lokal na Miklošičevi cesti 50 v sodoben »Snack bar«. Trgovino s čebelarskimi potrebščinami pa je podjetje preselilo v dvoriščni objekt, kjer je tudi uprava podjetja. Čebelarji s to preselitvijo niso prav nič izgubili na kvaliteti postrežbe, kakor tudi ne na izbiri. Obratno, povsem ločen lokal za prodajo čebelarskih potrebščin omogoča čebelarjem, da nemoteno izbirajo blago, ki ga želijo kupiti. Nadalje je podjetje razširilo svoj predmet poslovanja tudi na prodajo kozmetike na debelo.

Skratka delovni kolektiv si prizadeva, da svojo dejavnost usmerja tako, da mu je omogočeno redno poslovanje. Želja kolektiva je, da si zagotovi tudi primerne pogoje za delo, to je da zgradi ustrezne skladiščne prostore. V gradnjo namerava iti še letošnje spomlad, seveda če bo banka odobrila ustrezne kredite, ki jih »MEDEX« potrebuje za izgradnjo predvidenega poslovnega objekta.

PANJ Z NAKLADAMI IN ŠE KAJ

(Nadaljevanje iz 1. številke)

JULIJ MAYER

Tudi v sosednji Avstriji se v zadnjih letih močno širi panj z nakladami.³ Čeprav ima panj samo enojne stene, jim prezimovanje v ostrem podnebjju ne dela težav oziroma preglavic. Osrednja čebelarstva zveza pa ravno sedaj vpe-ljuje panje iz umetnih snovi, ki se prav dobro obnašajo.

Čebelarstvo v Združenih državah Amerike se je v medvojnih letih tako temeljito spremenilo, da je postala država velik izvoznik medu, čeprav je prej morala med uvažati. Temu naglemu razvoju se ima tamošnje čebelarstvo zahvaliti edino le panjem z nakladami. Po Kranjcu⁴ je že DEMUT leta 1911. dokazal, da morajo čebele zazimiti v dveh nakladah ob zadostni zimski zalogi, da matica na pomlad neovirano zalega. Po BAIER-ju priznavajo državne statistike 50—60 angleških funtov (nekako 25—28 kg) kot letno povprečje čistega donosa. Sicer pa imajo v Ameriki tudi slabe letine, tako v letu 1967. V celotnem severo zahodnem delu Držav sploh niso točili.

V knjigi »The Hive and the Honey Bee«¹ (Panj in čebela), ki velja ameriš-kemu čebelarju kot nekak katekizem, so za dobro prezimovanje čebel po-stavljene tele zahteve:

1. Izvrstna matica s 27 do 50 tisoč čebelami, ki zasedajo 20 Langstrotho-vih satov v dveh nakladah.

2. V zgornji nakladi mora biti nad zalego vsaj 45 funtov zimske zaloge.

3. V spodnji nakladi še poleg zaloge 15—30 funtov medu.

4. V obeh nakladah nekako 2000 cm² obnožine, kar odgovarja 5 satom polnih obnožine.

5. Zgornja naklada mora imeti v podolžni stranici izvrtano okroglo od-prtino v premeru ene cole, da čebele nemoteno lahko izletavajo. Odprtina se da zamašiti s plutovinastim čepom.

6. Čez zimo žrelo spodaj zožujejo.

Posebej poudarjajo, da družine, ki od zadnje zimske paše pa do prve pomladanske paše ne porabi 50 funtov hrane, ne štejejo med prvovrstne! Od take močne družine seveda tudi pričakujejo, da že v prvi pomladanski paši na regratu nabere porabljeno zimsko zalogo.

*

Zavedam se, da sem z gornjim člankom dregnil v veliko sršenovo gnezdo. Od vseh strani bodo leteli name očitki: »Glej ga vruga, sedaj še ta propa-gira amerikanca!« Ne prijatelji! Nisem pisal članka z namenom, da bi ame-rikanca priporočal v razširitev, ampak, da slovenskim čebelarjem prikažem resničen položaj čebelarstva v svetu. Obenem upam, da bo marsikateri namig v njem koristil našemu čebelarjenju.

Glede širjenja panja z nakladami pri nas pa imam sledeče pomisleke:

Ves razvoj čebelarstva na slovenskih tleh kaže, da so naši predniki pod vplivom klimatičnih razmer segli po čebelnjaku, da so panje zaščitili pred

močo. Kdor je videl razpostavljene amerikance bivšega Agromela in je opazoval porazen vpliv dežja in sonca na nezaščiten les, temu je gotovo pošlo veselje do takega načina čebelarjenja. Prepričan sem namreč, da je slovensko ozemlje, posebno pa še Gorenjska stran in njeno okolje, najbolj deževnata pokrajina daleč naokoli. To trditev bi lahko podprl le s točnimi podatki dolgoletne meteorološke službe, ki mi pa žal niso dostopni.

V drugo: Slovenci smo mali čebelarji, saj se pretežna večina naših ljudi ukvarja le z majhnim številom panjev (pod 12). Malo jih goji do 30 družin, kjer se nekako začena rentabilnost čebelarjenja. Redki so čebelarji s 50 panji, še redkeje so posejani lastniki s 100 ali več panji. Vsi naši čebelarji so poklicno zaposleni in jim je čebelarjenje več ali manj le nekaj konjiček, bolj v zabavo in razvedrilo kot v dobiček. Med nami ni niti enega poklicnega čebelarja, ki bi gojil veliko število družin, da bi si s čebelorejo ustvaril obstanek. Res je, vsi naši večji čebelarji prevažajo, toda to še ni poklicno čebelarjenje.

V tretje: Iz prejšnjega sledi, da nihče izmed nas ali pa le nekatere izjeme, nimajo dovolj velike posesti, da bi potrebam primerno razpostavili panje z nakladami. Poleg tega naša zakonodaja še zdaleka ni naklonjena čebeloreji, da bi preprečevala morebitne zadevne prestopke.

V četrto: Na splošno smo še zelo konservativni in se radi držimo starih izhojenih poti. Brez dvoma so naši čebelarji napravili velik napreden korak, ko so začeli prezimovati družine v mediščih. Razvoj družin na pomlad je pokazal, da jim prezimovanje v mediščih godi. Toda tega dejstva žal nismo znali izkoristiti za korak dalje.

Naš listovni panj se je porodil v dobi narodnega prebujanja pred prvo svetovno vojno. V smislu tedanjega razvoja čebelarstva je bil zelo napreden, saj je bilo čebelarjenje v njem donosnejše. Až panj je preusmeril prejšnje čebelarjenje na roje v sodobnejše čebelarjenje na med. Z malimi izboljšavami lokalnega pomena je postal naš narodni panj, ki je za prevažanje nenadkriljiv. *Vendar pa je način čebelarjenja na splošnem ostal v bistvu enak, kot je bil pred 60 leti.*

Da ima listovni panj tudi v sodobnem čebelarstvu svoje mesto, mi izpričuje članek nemškega poklicnega čebelarja SCHEHLE-ja. Čebelaril je s 500 listovnimi panji in z intenzivnim prevažanjem preživil svojo 4-člansko družino. Tisto leto mu je sin končal čebelarsko šolo in postal čebelarski pomočnik. Zato se je oče odločil, da pretvori svoje čebelarstvo v družinsko čebelarstvo in poveča število panjev na 600. Panje in vso opremo izdeluje v lastni delavnici, opremljeni z modernimi stroji, ki pa so vsi prikrojeni potrebam njegovega čebelarstva. Žena prevzema točenje in vse posle z medom vključno njegovo razprodaja. Po sliki, ki je ilustrirala njegov članek, bi sodil, da so njegovi novi panji trinadstropni: z dvema nadstropjema v plodišču in enim nadstropjem v medišču nad matično rešetko. Tudi se mi zdi, da so njegovi satniki nižji od naših.

Temeljito bomo morali enkrat obračunati z našo staro miselnostjo:

1. ni vsaka matica vredna, da jo držimo v panju,
2. ni vsaka družina vredna, da zavzema prostor v čebelnjaku.

Zegoraj je omenjeno, da Američani štejejo kot izvrstne panje le tiste, ki preko zimskih mesecev porabijo nekako 50 funtov, to je 20–22 kg medu. Če primerjamo te podatke o zimski porabi s podatki naših opazovalnih postaj,

moramo priznati, da imamo v naših panjih res same pritlikavce. Iz izkušnje pa vsi dobro veste, da en močan panj prinese več kot deset slabičev.

Sodobno prezimovanje v dveh nadstropjih omogoča družinam nadvse izboren pomladanski razvoj. Bremerjev poskus nam nazorno izpričuje, zakaj je tako. Ali se tudi mi ne bi mogli okoristiti s tem dejstvom?

Moja zamisel za morebitno potrebno reformo:

Na delo pozivam vse mlajše čebelarje, nadobudne novatorje in morebitne poznejše reformatorje! Pogodite najboljši in najekonomičnejši način, kako bi sedanje plodišče približali na 6 mm medišču, da bi družina prezimovala v dveh nadstropjih brez matične rešetke. (Morda kak praktičen vložek, podstavek ali celo sanke?) Po avgustovi paši bi s pitanjem na zalego ali s pašo na žepku spodbudili matico k obilnejšemu zaleganju in tako pridobili močne družine za prezimovanje. Jasno, da taka družina mora imeti čez zimo dovolj zaloge, da se bo pomladi lahko dobro razvijala. Zavedati se moramo stare resnice, da se »krava molze pri gobcu« in da le »na medu zraste nov med«! Pred glavno pašo bi nato odstranili podstavek, vložili matično rešetko in opravili »nov način prestavljanja«. Za preprečevanje rojev pa ima vsak čebelar izdelan in preizkušen svoj lastni način.

*

Slednjič pogledjmo še za kulise treh poklicnih evropskih čebelarstev. Najprej je na vrsti čebelarstvo brata Adama⁵ v Buckfastu na Angleškem. Čebelarstvo na med s 520 panji z nakladami Dadantovega sistema. Plodišče tvorita dve nakladi, vsaka po 12 satnikov $42,8 \times 25,8$ cm, v medišču so polovično visoki sati. Panji so izdelani iz colskih desk in so po skupinah razpostavljeni v zavetnih legah. Čeprav pade v hudih zimah živo srebro tudi na 20°C pod ničlo, panji niso posebej zaščiteni.

Dolgoletni povpreček je 50 kg na panj. Letno pridelajo tudi okrog 1000 kg voska. Za med so si pripravili 11 cementnih tankov, ki vsak drži po 2,5 toni. Skupno imajo prostora torej za 27 in pol tone. Tanki so opremljeni s spiralnimi cevmi za gretje, da je med vedno tekoč, oziroma, da kristalizirani med zopet utekočinijo. Vse orodje in pripomočke izdelujejo v samostanskih delavnicah po navodilih brata Adama.

Prva ugotovitev: Čebele tega čebelarstva izkoriščajo poletno pašo in sicer na detelji in obširnih vresiščih, kamor prepeljujejo čebele na kratke razdalje. Pomladna paša služi torej bratu Adamu le kot pogonska paša — nadomestek za pitanje na zalego.

Druga ugotovitev: Splošno je znano, da so matice najbolj rodovitne tisto leto po rojstvo, to se pravi, enoletne matice. In to dejstvo brat Adam temeljito izkorišča, ker zamenjuje matice meseca marca. Njegova izjava se glasi: Zamenjava v marcu s preizkušeno matico bolj pospešuje pomladni razvoj kot katerikoli drug faktor.«

Matica pride iz kolikor toliko utesnujočega okolja rezervne družine v panj z neomejeno možnostjo po zaleganju. Jasno je, da se matica sprosti in nekatere dosežejo tudi bajno število 4000 jajčec v 24 urah (Eickmeyer, ki si je Adamovo čebelarstvo ogledal osebno⁴). V takih okoliščinah so panji ob začetku poletne paše natrpani nabiralk, ki v najkrajšem času napolnijo medišča. Ob zamenjavi matic izravnavaajo tudi moč družin.

Nadaljevanje prihodnjic.

DOLŽNOSTI PREGLEDNIKOV ČEBEL PRI PREPREČEVANJU ČEBELJIH BOLEZNI

(Radijsko predavanje)

Dr. LEON KOCJAN

Današnja snov predavanja mora biti ravno tako kot druga predavanja zanimiva in razumljiva za nečebelarje in mora vsebovati načelo, da je treba v današnji dobi vsestranskega hitrega napredka na podlagi uporabe znanstvenih izsledkov upoštevati znanstvene dosežke tudi pri zdravstveni zaščiti čebel. Potrebno je odkrito povedati, da ne moremo več ukrepati samo po starih metodah dela, ki smo jih uvedli v zadnjih desetletjih, ne da bi jih korenito izboljšali ali izpopolnili, skratka — kakor večkrat slišimo in beremo — reformirali. Pregledniki čebel, ki jim je bila na terenu vsa leta, in jim je še zdaj zaupana zdravstvena zaščita čebel, niso imeli in nimajo, z redkimi izjemami, višje strokovne ali visoke strokovne izobrazbe. Naziv in priznanje za takšno pomoč so si pridobili na enodnevni tečajih, ki jih je večinoma organizirala Zveza čebelarških društev ali pa na tridnevni tečajih, ki so jih organizirali v prejšnjem desetletju. Tedaj smo ves dan govorili samo o pršičavosti in prhodnji dan samo o nose mavosti. Ker pa za izboljšanje dela tudi danes v večini občin še ni možnosti, je razumljivo, da je bila zdravstvena zaščita pomanjkljiva. Zaradi uničenja čebeljih družin po zajedavcih nose mi in pršici je v nekaterih zadnjih letih umiranje čebeljih družin v zimskih in pomladanskih mesecih povzročilo pravo katastrofo družbenega čebelarstva in posameznih čebelarstev v nekaterih občinah. Izumrlo je do polovice in več čebeljih družin zaradi bolezni. Navedene bolezni so nekateri strokovnjaki začeli prištevati med bolezni prezimovanja.

Na začetku je potrebno tudi še povedati, da so po obstoječih zakonskih predpisih, ki so še vedno v veljavi, pregledniki čebel v občinah le takrat dolžni pregledati in pomagati v določenem okolišu občine pri zatiranju bolezni, kadar jih uradno pooblasti nadzorna veterinarska služba. Drugače pa je zatiranje čebeljih bolezni, ki jih je po zakonskih določilih potrebno prijavljati, pridržano veterinarski službi, ki pa se, iz razumljivih vzrokov, ni mogla vselej zadostno posvetiti tej nalogi. Današnje predavanje temelji na željah čebelarjev, ki so jih dali pri sestavljanju programa za radijska predavanja. Omenim naj še, da smo tudi na zadnjem sestanku strokovnjakov za bolezni iz drugih republik, ki je bil lani v Ljubljani, govorili o nujnosti boljše povezave preglednikov čebel in čebelarjev z veterinarsko službo in o potrebi afirmacije področnih veterinarskih zavodov, ki preiskujejo mrtvice in obolele čebele.

Tudi v preteklem letu so številni pregledniki čebel sodelovali in pomagali čebelarjem pri zatiranju nose mavosti in pršičavosti, ki pri nas še vedno povzročata veliko škodo. Škoda zaradi nose mavosti je bila lani mnogo manjša kot prejšnja leta. Deloma je to zasluga tistih čebelarjev, ki so izvajali vse preventivne, higienske ukrepe za preprečevanje bolezni, razkuževali satnice in z zdravili in zdravljenjem preprečevali širjenje zajedavcev nose me v črevesju, predvsem pa je pomagalo lani celo leto ugodnejše vreme, ki je pripo-

moglo, da so se zajedavci noseme počasneje širili v čebelah in napadenih čebeljih družin.

Pregledniki čebel so opravljali tudi naloge zdravljenja pršičavosti pri čebelarjih ob številnih akcijah, ki so jih na pobudo čebelarjev organizirale čebelarске družine ali društva. Takoj po odkritju pršičavosti pri nas, leta 1954, smo še isto leto preskrbeli iz Švice najboljše zdravilo folbeks, ki ga že skoraj 15 let z uspehom uporabljajo tudi drugod po svetu. Žal naročene količine zdravil niso lani prišle pravočasno in so zdravila bila uporabljena le ponekod, kjer so imeli zaloge iz prejšnjih let. Ponekod pa je bil uporabljen folbeks šele v maju kljub opozorilu, da je zdravljenje pomanjkljivo, če začnemo zdraviti šele ta mesec. Še več! Majska številka Slovenskega čebelarja je objavila uvodni članek, sestavek preglednika čebel pod naslovom: »Ni to omalovaževanje čebelarstva«, v katerem je preglednik zaradi pomanjkljivosti področnega veterinarskega zavoda, ki je več mesecev zadrževal izvide pregledov poslanih čebel v preiskavo, napisal takole: »Do čebeljih boleznih, ki se jih mora po zakonskih določilih zatirati, je skrajno omalovažujoč odnos tistih, ki bi morali po svoji službeni dolžnosti celo izvajati sankcije, kakor jih zakon določa.«

Menim, da ne bomo kmalu dosegli zmanjšanja čebelje zajedavske bolezni na najmanjšo mero pri nas, če bodo posamezni čebelarji in pregledniki samostojno opravljali mikroskopske preiskave, postavljali diagnoze in jih ne bodo prijavljali področni veterinarski službi, tudi ne, če ta ne bo pravočasno ukrepala, preglednikom čebel pa se na takšen ali drug način dajala možnost samostojnega prevzemanja dela, ki je zaupano visoko kvalificiranim strokovnjakom ali veterinarski službi, ki takšne akcije tudi materialno podpira. Predvsem pa je potrebno poudariti, da je uspeh odvisen predvsem od čebelarjev, ne glede ali so člani čebelarskih društev ali ne, da čebelarji natančno upoštevajo pri takšnih akcijah navodila preglednikov, katerim so naložili dolžnost področni veterinarji. V zvezi s tem naj omenim le, da je v času velike akcije ob državni meji, preglednik čebel, ki je vodil terensko akcijo, poročal, da je bilo pri nekaterih čebelarjih opravljeno zdravljenje le tri- do šestkrat ali sedemkrat, namesto osemkrat. Posamezni čebelarji so dimili kar sami brez drugih preglednikov ali čebelarjev, kakor je bilo določeno, redki posamezni čebelarji niso v začetku pustili zdraviti, nekateri pregledniki niso poslali vseh poročil o zdravljenju, skratka pomanjkljivosti, ki jih je vodja terenske akcije ugotavljal šele pozneje. Poročilo preglednika pa se konča takole: »Proti kršiteljem zakonskih predpisov o zatiranju živalskih kužnih boleznih bo treba uvesti poseben kazenski postopek, da se v bodoče to ne bo več dogajalo. Menimo, da je bila tudi ena od dolžnosti preglednika čebel, da je pripravil akcijo tako, da bi bilo mogoče sproti odstranjevati takšne pomanjkljivosti, saj je bilo med enim in drugim zdravljenjem teden dni časa in šele po končanem delu ugotavljati, da so ostala čebelarstva neozdravljena in lahko postala žarišča za novo širjenje bolezni. Takšne in podobne pomanjkljivosti preglednikov čebel in čebelarjev so tudi eden od vzrokov, da pršičavost pri nas še ni zatrita.

Prav bi bila, da bi bila tudi v prihodnje prva dolžnost preglednikov čebel, skrb za higieno v čebelnjakih in pri čebelarju. Najnovejša navodila, ki so jih prejeli udeleženci tečajev za izpopolnjevanje znanja v Švici (to smo objavili v prvi številki lanskega Slovenskega čebelarja) vsebujejo izpopolnjevanje navodil, ki jih prejemale pregledniki čebel pri nas na raznih tečajih za preglednike čebel.

Naj na koncu še poudarim, da so najbolj razširjene bolezni čebel nose-mavost in pršičavost in ne kužne bolezni čebel, kakor zmotno pišejo pregledniki čebel celo v Slovenskem čebelarju in da nam je dobro znano iz izkušenj takoj v prvih povojnih letih, da so zaradi neupoštevanja higienskih razmer zaje-davske bolezni uničile mnogo obratov s prašiči in perutnino, vendar te zaje-davske bolezni dandanes ne povzročajo več nobene gospodarske škode, ker je veterinarska služba preprečila širjenje teh bolezni pri nas.

ZDRAVILA ZA NEKATERE ČEBELJE BOLEZNI, NAČIN NJIHOVE UPORABE IN MOŽNOSTI NABAVE

V. BENEDICIC

I. Proti nose-mavosti čebel

Vsak čebelar, ki hoče uspešno in gospodarno čebelariti, mora učinkovito zatirati nose-mo.

Fumidil — B

je antibiotik, ki uniči vegetativno obliko parazitov nose-mo v čebeljem sred-njem črevesu. Bolne družine se po njegovi uporabi hitro popravijo. Prepa-rat uvažamo.

Fumidil-B se dobi v stekleničkah v količini po 25 g z 0,5 g učinkovite snovi. Primešan v sladkorno testo obdrži učinkovitost do 1 leta; medtem ko jo izgubi v sladkorni raztopini po 4 tednih.

Način uporabe

a) v sladkorni raztopini

Vsebino stekleničke 25 g je treba mešati v manjši količini vode, da se razpusti. Nato jo vlijemo v posodo s 25 litri ohlajene sladkorne raztopine v razmerju 1 : 1. Vsa vsebina se potem dobro premeša in zdravilna raztopina je pripravljena. Če želimo pripraviti samo 5 litrov zdravilne raztopine v raz-mereju 1 : 1, vzamemo iz stekleničke 1 stekleničkin pokrovček snovi fumi-dila-B, kar je približno 5 g in napravimo na enak način 5 litrov zdra-vilne raztopine.

b) v sladkornem testu

V 1 litru sladkorne raztopine v razmerju 1 : 1 je 0,625 kg sladkorja. V pri-meru pod a) pride 1 g fumidila-B na 0,625 kg sladkorja, oziroma 25 g fumi-dila-B 15,6 kg sladkorja ($25 \times 0,625$ kg), ali pa 5 g fumidila-B (1 stekleničkin pokrovček) na 3,125 kg sladkorja ($5 \times 0,625$ kg).

Sladkorno testo napravimo iz enega dela vtekočinjenega (segretega) medu in iz treh delov sladkorja v prahu. Ko se vtekočinjeni med shladi na toploto roke, premešamo v nekaj vode premešan in razpuščen fumidil-B z medom, ki ga nato pregnetemo s sladkorjem v prahu v testo.

Krmljenje jeseni (po dr. Dreherju)

Od konca avgusta do srede septembra pokrmimo družinam toliko zimske zaloge, da ostanejo še dva do tri litri raztopine na družino. En do dva tedna

po tem krmljenju, ko se je polegla zalega v zimskem gnezdu, pokrmimo še ostale dva do tri litre sladkorne raztopine v razmerju 1 : 1 in sicer z dodatkom ene stekleničke fumidila-B na 20 l raztopine. Še jeseni porabijo družine najprej to nazadnje pokrmiljeno raztopino in gredo zdrave v zimo. Če dobijo družine po 2,5 l dodatne zdravilne raztopine, zadostuje ena steklenička fumidila-B za osem družin; če pa dobijo le po dva litra, pa za deset družin.

Krmljenje spomladi (sladkorna raztopina 1 : 1; na 25 l raztopine dodamo 1 stekleničko fumidila-B)

a) Pri slabem vremenu dobijo družine, ali kot pri dražilnem krmljenju, dnevno $\frac{1}{8}$ do $\frac{1}{4}$ l zdravilne raztopine vsak dan dva do tri tedne, ali pa:

b) v enakem času dveh do treh tednov po $\frac{1}{2}$ l — vsako polovico tedna — tik ob gnezdu:

c) kombinirano krmljenje z zdravilno raztopino in zdravilnim testom in sicer najprej 0,5 do 1 l zdravilne raztopine, nato pa še en do dva kg zdravilnega testa.

Če so družine zelo oslabele, tako da niti hrane ne vzamejo več, je treba ravnati po postopku, ki se je dobro obnesel dr. Hirschfelderju v Čebelarskem inštitutu v Erlangenu, takole:

Eno stekleničko fumidila-B premešanega in razpuščenega v nekoliko vode vlijemo v 25 l sladkorne raztopine 1 : 1. Med vlivanjem raztopino mešamo. Ko je zdravilna raztopina pripravljena, jemljemo posamezne sate s čebelami iz panja in jih na obeh straneh z razpršilcem dobro orosimo, po možnosti ne pravokotno, temveč nekoliko poševno. Lahko pa vzamemo iz panja samo krajni sat, naslednje sate pa pri razmikanju orosimo na obeh straneh. Tudi stene panja orosimo. Po dveh dneh ta postopek ponovimo, potem pa ostanek pokrmimo. V tem postopku porabimo približno en liter zdravilne raztopine na družino.

Če so čebele močno okužene, je priporočeno stalno nadziranje in postopek ponovimo v naslednji pomladi, poznem poletju ali jeseni. Dezinficirati je treba tudi satje z 80 $\frac{1}{2}$ očetno kislino.

Fumagillin DCH

je antibiotik z enako učinkujočo snovjo kot fumidil-B, prekine razvoj trosov noseme v srednjem črevesju in preprečuje nadaljnje širjenje bolezni. Učinkujočo snov uvažamo iz Maržarske, preparat pa izdelujejo v Subotici.

Način uporabe

Steklenička fumagillina DCH vsebuje 20 g snovi, ki ga uporabimo za 25 l zdravilne raztopine, kar zadošča za zdravljenje 10 čebeljih družin.

Snov najprej raztopimo v manjši količini vode. Nato vlijemo v posodo s 25 l mlačne sladkorne raztopine. Med vlivanjem sladkorno raztopino mešamo. Ko smo jo z zdravilom dobro premešali, jo lahko takoj pokladamo čebelam. Vsaka čebelja družina dobi pri enem zdravljenju po 2,5 l zdravilne raztopine. To količino pokladamo čebelam dva do tri tedne.

* * *

Čebele zdravimo navadno zgodaj pomladi, ker se bolezen v tem času najpogosteje pojavlja množično in posamezno.

Manj oslabelem družinam priporočamo pokladanje zdravila pri jesenskem dražilnem krmljenju. To vpliva zadovoljivo na prezimovanje čebel.

V težjih primerih, če so družine zelo oslABLJENE, priporočamo naslednji postopek: V nekoliko vode zmešamo snov ene stekleničke, da se razpustil in jo nato dobro pomešamo s 25 l sladkorne raztopine. S količino 0,5 do 0,75 l raztopine dobro orosimo notranjost panja in vsak sat. Po potrebi ta postopek ponovimo po preteku 48 ur. Ostanek raztopine pa pokrmimo v posodi, ki jo pomaknemo tik k satju.

Opomba: fumagilin slabo prenaša visoko toploto. V postani raztopini izgubi na učinkovitosti; zato pripravimo le toliko raztopine, kolikor je pokrmimo v nekaj dneh.

Zdravilo je treba hraniti v hladnem, temnem in suhem prostoru.

Nosemak

ima posebno prednost zaradi neomejene obstojnosti in dobre gospodarnosti. *Posebno primeren je za krmljenje v poznem poletju in v prvi polovici krmljenja za zimo.*

Spomladi dobi vsaka družina tri dni zaporedoma po pol litra zdravilne raztopine (1 tableta nosebaka na en liter sladkorne raztopine). Nato dobiva $\frac{1}{2}$ litra zdravilne raztopine vsak drugi dan in sicer tako dolgo, dokler se družina ne okrepi.

Takoj po točenju, *v poznem poletju*, krmimo vsak drugi dan po en liter sladkorne raztopine z nosebakom in sicer trikrat, v težjih primerih pa štiri do pet krat.

Najprej raztopimo v vodi ustrezno število tablet. Za vsako tableto porabimo eno žlico vode. To raztopino vlijemo v sladkorno raztopino, s katero posodico večkrat poplaknemo, ter sladkorno raztopino dobro premešamo.

Da bodo čebele raje jemale zdravilo, je priporočljivo dodati po eno žlico medu na en liter sladkorne raztopine. Po možnosti pokrmimo sladkorno raztopino toplo. Ostanke zdravilne raztopine so obstojni in jih ponovno pogrete lahko zopet pokladamo.

Po novejših ugotovitvah lahko pokladamo sladkorno raztopino z nosebakom tudi v kovinastih posodah, razen v aluminijastih.

Nosemak lahko pokladamo tudi v sladkornem testu. Na 1,5 kg sladkornega testa se da 2 tableti nosebaka. Nosebakove tablete raztopimo v nekoliko topli vodi, to raztopino dobro premešamo s tekočim medom in nato napravimo testo na navadni način.

Dobro se je obneslo zatiranje nosebakosti s kombiniranim zdravljenjem in sicer s pokladanjem nosebaka v poznem poletju ter fumidila-B spomladi.

Razkuževanje po nosebi okuženega satja z 80 očetno kislino.

Satje razkužujemo v panjih, nakladah ali v omarah. Zloženo mora biti tako, da med posameznimi sati lahko zrak kroži.

Zgornji prostor skladanice satja v panjih ali v omari ostane prazen za posodo z razkužilom. Reže — špranje panjev — omar morajo biti prelepljene.

Na en liter prostornine z zloženim satjem potrebujemo 1—2 cm³ očetne kisline, ali en liter na en m³. Razkužilo nalijemo v plitve — široke posode, ki smo jih prej napolnili z vato, da tako povečamo površino izhlapevanja.

Razkuževalni prostor ostane zaprt 5—7 dni, kar je odvisno od temperature in vlage, ki pospešuje izhlapevanje razkužila.

Razkuženo satje lahko takoj uporabimo pri čebelah.

II. Proti pršičavosti čebel

Folbeks dimni lističi — proizvod tovarne I. R. Geigy A. G. Basel — na bazi klorbencilata proti čebeljim pršicam.

Način uporabe

Zdraviti moramo v aprilu in maju (zdravljenje mora biti končano konec maja). Točen čas določi vodstvo zdravljenja. Poleti zdravljenja ne priporočamo. Zdraviti-pliniti je treba zvečer, ko so čebele doma v panju. Žrelo in vse reže—špranje—panjev je treba zamašiti z vato ali podobnim materialom, da plin ne more uhajati in da se čebele ne morejo umakniti. Plinimo prostor, ki ga čebele zasedajo v času plinjenja. Za plinjenje vsega AŽ-panja, oziroma panja s plodiščem in eno naklado, porabimo en listič folbeks, za samo plodišče ali za polovičarja, oziroma kranjiča, eno polovico in za štirisatarja eno četrtino lističa.

Folbeks lističe zažigamo. Ko zagorijo na vsej širini, jih ugašamo, da lističi dalje samo tlijo, jih nato pritrjene na žici obesimo na ustrezní prostor in nato prostor oziroma panj tesno zapremo. Listič tli približno 10 minut. Pol ure potem, ko je listič iztlel, torej 40 minut potem, ko je listič začel tleti in smo dimljeni prostor tesno zaprli, odmašimo žrela panjev. Opisani postopek moramo opraviti osemkrat v enotedenskih obdobjih.

Dimljenje s folbeksom proti pršici ne škoduje čebelji hrani, medu in zalegi, pač pa hkrati uniči čebelje uši.

Čim se ugotovi pršičavost čebel, se oblastno odredi zapora čebel v polmeru treh kilometrov okrog žarišča bolezni. Glede na oblikovitost tal se polmer lahko ustrezno manjša. Po pravilno izvršenem plinjenju se zapora praviloma ukine in je promet s čebelami zopet prost.

Dedion

Zadnji čas preizkuša Veterinarski zavod — oddelek za čebelje bolezni — proti pršičavosti preparat »dedion«, ki je po učinkovitosti menda enak folbeksu. Vendar pa ta preparat še ni v prometu, ker piokusi še niso zaključeni. Če bo ta preparat odobren za zdravljenje pršičavosti čebel, bo posebno za čebelarje-prevaževalce njegova uporaba ugodnejša kot uporaba folbeks lističev, ker se bo doba zdravljenja skrajšala od osmih tednov na 20 dni. Odobritev uporabe preparata dedion je postala toliko bolj nujna tudi zato, ker je, kakor smo čitali v nemških čebelarških revijah, tvrdka Geigy Basel zaradi premajhnih naročil v zadnjem času že prenehala izdelovati folbeks. Na podlagi obvestila podjetja Vetpromet v Ljubljani pa bo ta tvrdka tudi letos dobavila vso naročeno količino.

III. Možnost nabave in cena opisanih zdravil

Fumidil-B — 1 steklenička 36,00 din, dobi se pri Zvezi čebelarških društev za Slovenijo, Ljubljana, Cankarjeva 3/II;

Fumagillin DCH — 1 steklenička 33,00 din, se dobi enako pri Zvezi;

Nosemak — 1 tableta 0,75 din, se dobi pri trgovskem podjetju Medeks, Ljubljana, Miklošičeva 30;

80 % očetna kislina — 1 kg 13,50 din, dobi se pri Vetprometu, Ljubljana, Slomškova 12. Steklenico je treba prnesti s seboj.

Folbeks lističi — 1 zavojček 100 komadov 28,00 din, ima na zalogi Zveza.

Gospodarska vrednost čebelereje. Dr. DREHER s čebelarskega inštituta Mayen blizu Koblenca ob Reni je v 9. številki lanske čebelarske revije Die Biene napravil primerjavo raznih gospodarskih panog Zahodne Nemčije. Podatki so posneti po uradnih statistikah. Čisti narodni dohodek Zvezne republike je bil v letu 1967. razporejen po področjih:

	milijard DM
Kmetijstvo in gozdarstvo	20,5
Obrt in industrija	248,5
Trgovina in promet	95,9
Državna služba	68,7
Državna in zasebna podjetja	50,3

Čeprav prejema kmetijsko gospodarstvo s svojimi strokami veliko državno pomoč v obliki raznih dotacij, ne dosega njegov prispevek k skupnemu narodnemu dohodku niti 5%!

Po statističnih podatkih iz leta 1966 je razvidno, da so bili v kmetijskih panogah doseženi sledeči rezultati:

	milijonov DM
Govedoreja in mlekarstvo	12.044
Praščereja	5.540
Kokošjereja	1.871
Ovčjereja	55

Podatki za čebelarstvo manjkajo.

V zvezni republiki pa gojijo 1.220.400 čebeljih panjev raznih sistemov. Pri povprečnem letnem donosu po 7,5 kg na panj, je vrednost samega medu nad 60 milijonov. Torej je narodni dohodek od čebelereje večji od dohodka ovčjereje!

V resnici je vrednost od čebelarstva zaradi oprave mnogo večja. Po mednarodnih cenitvah dosega ta vrednost 10 do 15 kratno vrednost čebelereje. V danem primeru bi to pomenilo 600 do 900 milijonov DM.

Kako so čebele sadjarjem potrebne, pove dejstvo, da plačujejo v plantažnem področju okrog Hamburga in Bonna od vsakega panja po 15 DM najemnine v času sedanjega cvetenja. Korist, ki jo imajo sadjarji, pa je neprimerno večja.

Na podlagi takih podatkov ugotavlja dr. Dreher: Naj še tako kritično ocenjujemo posredno in neposredno korist čebelarstva, ostane čebela v pogledu narodnega dohodka najkoristnejša domača žival. Zaradi resnične koristi čebelarstvo lahko tekmuje tudi z drugimi gospodarskimi panogami. Ribišstvo izkazuje letno samo 328 milijonov dohodka, vinogradništvo 435 milijonov in sadjereja 632 milijonov letnega dohodka.

J. M.

Nekaj zanimivosti o čebelarstvu v Romuniji. Mednarodna čebelarska organizacija »Apimondia« je v času svojega 20. jubilejnega kongresa organizirala tudi razstavo s sejmom v Bukarešti. Na razstavi — sejmu so sodelovala čebelarska gospodarstva, znanstveno raziskovalne ustanove, podjetja, ki se bavijo s proizvodnjo čebelarskih naprav, zdravilnih pripravkov, kakor tudi posamezni čebelarji dvanajstih držav Evrope in Amerike. Med njimi tudi Jugoslavija.

Razumljivo je, da je bila Romunija najbolj zastopana na kongresu in na razstavi. Ob tej priliki smo tudi zvedeli za podatke o njihovem čebelarstvu in čebelarjenju.

Danes ima Romunija približno 1,5 milijona čebeljih družin, od katerih pripada polovica privatnemu, druga polovica pa socialističnemu sektorju. Njihovo čebelarjenje se zelo opira na prevažanje na pašo in sicer paseje na akaciji, lipi, ogrščici ali repici, sončnici (*helianthus annuus*), v jeseni pa na obširnih donavskih livadah, ko cvete divja meta (*mentha*).

Uporabljajo tri vrste panjev. Čebelarska zveza pa posveča veliko pozornost pridobivanju in predelavi medu ter organizaciji trgovske mreže na debelo in drobno. Mnogo medu izvažajo v tujino. Tu se tudi lahko vidi, kolikšno pozornost posvečajo raznim medenim proizvodom. Bilo je videti na desetine slaščičarnih in krušnih proizvodov z uporabo medu, cvetličnega prahu in matičnega mlečka.

Prav tako posvečajo veliko pozornost izpopolnjevanju čebelarskih naprav, kot je npr. posebna omara z originalno konstrukcijo in regulatorjem temperature za hranjenje po več sto oprasnih matic, ki prezimujejo izven čebelje družine, vsaka s po 30—50 čebelami. Njihova posebnost je prav tako naprava, ki na tekočem traku suši, drobi, meša z vodo in potem s paro segreva vosek, nato se naplavljeni vosek preceja skozi filter ter meša z umetnim voskom, ki ga proizvaja poseben stroj; ta mešanica se na centrifugi osvobodi vode in posuši. Stroj proizvaja na uro 150 kg umetnega in 150 kg tehničnega voska; stroj je popolnoma avtomatiziran in ga upravlja en sam človek. prav tako je avtomatiziran stroj za predelavo medu (mešanje, topljenje, čiščenje, pasterizacija ipd.).

Ni čudno, da so dobile razstavljenе čebelarske naprave visoko oceno. Zlato medaljo je dobila na razstavi naprava za

predelovanje medu; zlato medaljo so dobili tudi nekateri ekspanati oblastnih in rajonskih čebelarških družin za vzorce medu, voska, preparatov matičnega mlečka in cvetnega prahu; visoko oceno so dobili tudi ekspanati poskusnih postaj.

Kakor vidimo, se čebelarstvo v Romuniji lepo razvija, ravnanje z medom in voskom pa mehanizira in industrializira.

Zo »Pčelovodstvu«

M. M.-j.

Rajonizacija čebelarstva v Sovjetski zvezi. Kolektiv znanstveno-raziskovalnega čebelarskega inštituta je obdelal sistem rajonizacije čebelarstva v RSFSR, tj. v največji federativni sovjetski republiki, ki sega od Tihega oceana do Baltika. Pri izdelavi sistema rajonizacije so morali upoštevati cel kompleks dejavnikov, ki jamčijo najbolj učinkovito donosnost čebel in najuspešnejše opravevanje rastlin v konkretnih naravno-ekonomskih pogojih. Za izhodišče svojega dela so vzeli čebelarstvo kot pomembno vejo kmetijstva, kritično analizo dosedanjega sistema čebelarstva, znanstvene dosežke in napredne izkušnje na tem področju, vse to pa v povezavi s perspektivnim razvojem v določeni coni. Pri tem so se seveda prav tako koristili z ekonomsko statističnimi podatki in obsežno literaturo.

Na podlagi dosedanjega stanja ostojajo medonosne, medonosno-opraševalne, opravevalno-medonosne, opazovalne in kompleksne cone. To stanje je služilo za osnovo obdelave sistema pri določanju rajonov. Tako zavzema npr. en rajon skoraj ves evropski del RSFSR, od severnega Kavkaza do Črnega morja. Ta rajon se deli po svojih rastlinskih kulturah oziroma opravevalnih rastlinah na tri cone in sicere; cona rdeče detelje, ajde in sončnic. Tu temelji glavna usmerjenost na opravevalno-medonosnem čebelarstvu. V tem rajonu je danes 1149 tisoč čebeljih družin.

Glede na razne cone priporočajo: 1. ustrezne čebelje pasme; v coni rdeče detelje priporočajo npr. sive hribovske kavkaške čebele in njihove križanke s srednjeevropskimi čebelami, ki po svojem ustroju najbolj ustrezajo pogojem srkanja medicinske cvetov teh rastlin; 2. plemenitjenje krajevnih čistokrvnih čebel s pomočjo množične ali individualne odbire in stroge kontrole križanja krajevnih s sivo hribovsko kavkaško čebelo; 3. v organizacijskem pogledu predpostavljamo sistem rajonizacije povečanje medonosnih površin sadnega (jablan, malin, kosmulje)

in dekorativnega rastlinstva (ive, lipe, klena), nadalje poljedelskih kultur in uporabo gnojila za njih, ter medonosnih gozdnih površin; 4. sistem določa število čebeljih družin na posameznih pasiščih in njihovo medsebojno oddaljenost; 5. ker vrši menjaje pasišč in stojišč pomembno vlogo bodisi glede donosa medu bodisi glede opravevanja, priporočajo mehanizacijo hitrega prevoza; 6) smotno in ekonomično je, ako organizirajo posamezna čebelarstva in čebelarske obrate tako, da pride na čebelarja z njegovim občasnim čebelarskim pomočnikom 110—130 družin, na aidovih posevih in posevih sončnih rož pa do 150 čebeljih družin; perspektivno pa se pri popolnem obvladovanju čebelarstva in pri koriščenju najnovejših dosežkov čebelarske tehnike ter mehanizacije število čebeljih družin poveča za 2—2,5 kratno na čebelarja in njegovega občasnega pomočnika.

To so splošna priporočila, ki so pa specifičirana za vsako cono posebej.

Po Pčelovodstvu povzel M. M.

Žena v Sovjetski zvezi. Kulturni in družbeni pomen žene v Sovjetski zvezi stalno raste. Leta 1966. so študentke dosegle že 44,4% vseh žensk v državi. V letu 1968. pa so našli 1.558.000 učiteljic in upravnic različnih šol, več kot pol milijona inženiric, 255.000 znanstvenih sodelavk in 119.000 diplomantk iz veterinarstva, poljedelstva in živinoreje. Med zdravstvenim osebjem je že 75% zdravnic. Znanstvene sodelavke in veterinarke delajo tudi v čebelarstvu.

Die Bene 9/1968. J. M.

Satnice iz aluminija. Posneto po Pčelovodstvu: Leta 1965. je neka poskusna postaja čebelarskega inštituta v Sovjetski zvezi prejela v poskušno umetne satnice iz enega in pol milimetra debele aluminijaste pločevine. Namesto pravilnih celic so bile v pravilni razporeditvi na obeh straneh izvrtane le 4 mm široke poglobitve. Čebele so te umetne satnice pravilno izdelale, napolnile z medom in zadelale. Tako izdelano satje so po točenju uspešno uporabljali tudi v plodiščih. Satniki z umetnimi satnicami prenašajo pri točenju hitrost do 1500 obratov na minuto. Za primerjavo je treba povedati, da napravi pri sedanjem točenju satje le 150 do 200 obratov v minuti. Z aluminijastimi satnicami pa bi skrajšali čas točenja od približno dosedanjih 10 minut le na 2 minuti.

Die Bienenzucht 10/1968. J. M.

Čebelji strup kot obramba proti radioaktivnemu žarčenju. Radovednost osemletne deklice je po ovinkih pripomogla, da so začeli raziskovati, v kakšni meri bi bil čebelji strup obrambno sredstvo proti radioaktivnemu žarčenju.

Pred tremi leti si je Jean Shipman zaželela nabaviti opazovalni panj s čebelami. Proсила je očeta za to in kmalu so montirali v njeni sobi opazovalni panj s steklenima stenama. Čebele so zapuščale panj po nekakem lesenem kanalu na okensko polico. Svoja zapažanja je pripovedovala pri skupnih obedih.

Njen oče, William H. Shipman, raziskovalni kemik v laboratoriju za obrambo proti žarčenju na tovrstnem zavodu ameriškega pomorstva v San Franciscu, se je kmalu začel zanimati za čebele in si nabavil potrebne knjige o življenju čebel. Posebno ga je zadelo ugotovitev rastnega faktorja v matičnem mlečku na žerko bodoče matice. Nič čudnega, da si je zastavil vprašanje: »Kakšno možno vlogo bi čebelji strup igral v obrambi proti žarčenju?« Najprej se je z vprašanjem obrnil na znanca, raziskovalnega biologa Leonarda J. Coleja.

Znanstveniki iz Mornarskega laboratorija za obrambo proti žarčenju raziskujejo posledice radioaktivnega žarčenja in iščejo sredstva, ki bi odvržala ali vsaj zmanjševala posledice žarčenja. Poraba čebeljega strupa kot obramba proti žarčenju je bila nova, nadvse dragocena zamisel, zato sta znanstvenika sklenila, da to raziščeta. Oba delata na povsem različnih poljih. G. Shipman je zaposlen v oddelku za raziskovanje mirnodobne porabe atomske energije, G. Cole pa je vodja biološko medicinskega oddelka za raziskovalno patologijo.

Po 8-mesečnih skrbnih poskusih, kako vpliva čebelji strup pri miškah, ki so podvržene žarčenju, sta prišla do sledeče ugotovitve: 80 % mišk, ki so jih obsevali z 825 rentgenov močnim žarčenjem, je ostalo živih, ko so jim 24 ur poprej vbrizgali čebelji strup (raztopljen v kalcijevem kloridu). Vse miške, ki niso dobile injekcije, so poginile.

Čebelji strup je mešanica toksinov, encimov in drugih sestavin, ki jih doslej še niso natančneje ugotovili. Tudi niso še gotovi, na kakšen način vpliva strup obrambno proti žarčenju, vendar bodo začeto delo nadaljevali.

J. Mayer: HICKS V v American Bee Journal 1/1967, posneto iz Die Biene 5/1967.

Diafilm o čebelah in čebelarstvu. Po naročilu uprave za čebelarstvo pri ministertvu za kmetijstvo RSFSR je moskovski zavod »Diafilm« izdelal 6 diafilmov o čebelah in čebelarstvu z namenom, da jih uporabljajo v čebelarstvih tehnikumih (srednjih strokovnih šolah), kmetijskih profesionalno-tehničnih šolah in v čebelarstvih tečajih. Tematika filmov je naslednja:

Doktor bioloških znanosti prof. Taranov prikazuje v barvnem diafilmu »O vzreji čebel« razne čebelje pasme, prednosti in slabosti raznih ruskih čebel, predvsem srednjeruskih, gruzinskih in rumenih kubanskih; katere čebele dobro in katere slabo prezimujejo; slabe in malo produktivne; vzrejo matic, uporabo matic s plemenilnih postaj, uporabo naravnih rojev, paketnih narejencev itd. Taranov obravnava v barvnem diafilmu »Biologija čebeljih družin« posebnosti družin, graditev satja, sestav čebele in njenih organov, razvoj čebele od zalege do zrelosti, razporeditev dela v čebeljem panju itd.

Diafilm »Metode dela glede zboljšanja produktivnosti čebelarjenja« govori o čebeljih družinah v različnih vrstah panjev, o mešanih družinah, o specializaciji čebelarstvih farm glede gojenja matic in paketnih družin, o načinu prevažanja čebel na pašo, o uporabi raznega čebelarstvskega orodja itd. Diafilm »Napredni prijemi o čebelji družini« prikazuje pomen močne čebelje družine, pomen mlade matice v družini, uporabo rojev itd. V barvnem diafilmu »Škodljivci zaroda in boleznih odraslih čebel« razpravlja kandidat veterinarskih znanosti Nazarov o nalezljivih boleznih zalege, se pravi o ameriški in evropski gnilobi, o zdravljenju in preprečevanju te bolezni, o raznih drugih boleznih zalege in odraslih čebel, o škodljivcih, o voskovih moljih itd. V barvnem diafilmu »Proizvodnja in predelava voska« seznanja čebelarje o tem, kako čebele izdelujejo satje, kako najuspešneje izdelujejo vosek, kako ga hranijo itd.

Po »Pčelovodstvu«
M. M.-j.

Med proti hripavosti. Zdravilo pripravimo sami: 125 gr medu, 2 kavni žlički olivnega olja in sok ene limone segrevamo na štedilniku in mešamo, da postane mešanica voljna in enovita. Jemljemo malo žličko tega zdravila na uro, dokler hripavost popolnoma ne izgine.

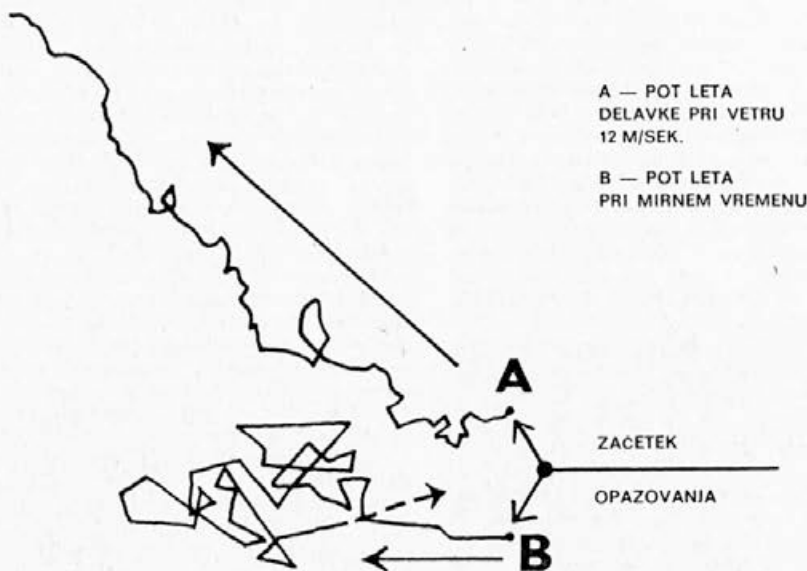
HALLAZY v Imkerfreund 9/1968. J. M.

Vpliv vetra na letenje čebel. Več kot 40 let so proučevali v predgorjih Severnega Kavkaza vpliv vetra na letenje čebel. O rezultatih njihovih prizadevanj poroča M. F. Orlov.

Najprej so opazovali, kako deluje veter na čebelje letalne organe. Znano je, da sestavlja v času leta vsak izmed dveh parov kril enotno ploskev. Zadnje krilo se s pomočjo posebnih naprav sprime s prednjim tako trdno, da čebela tudi obtežena lahko leti proti vetru. V tem letu na poseben način manevrira; leti naravnost, za hip obstane in se že vrže 2 do 3

ša pot tudi za desetkrat, kar je odvisno od jakosti vetra. Pot delavke A je pod vplivom vetra skoraj ravna in ni dosti lomljena. Oster lom je izvršen na koncu poti, od koder se odpravlja po končani nabiralni akciji domov. Delavka se vrača domov zopet proti vetru, samo z nasprotni strani. Ako je letela od doma proti vzhodu, se vrača domov z zahoda.

Smer in hitrost vetra se pokažeta kot zelo važna dejavnika pri obnašanju čebel. Veter pomaga čebelam hitreje in točneje določiti smer, od koder prihaja mikrovonjava in mikrozvok. Pri slabem vet-

metre na stran, spet nadaljuje let vedno z glavo naprej, se spusti proti zemlji in že zopet poišče svojo prvotno višino.

Pri hitrosti vetra 10 do 12 m na sekundo letijo delavke kar točno proti medonosnim rastlinam. V tem primeru se čebele usmerijo naravnost proti vetru in ni opaziti niti ene čebele, ki bi letela v smeri vetra.

Opazovali so in zaznamovali s posebnimi napravami poti čebeljnega leta. Rezultate teh opazovanj lahko vidimo na spodnji risbi, ki prikazuje smer letenja čebele A in čebele B. Čebela A leti pri vetrovnem, čebela B pa pri mirnem vremenu. Dolžina delovne poti in stopnja odklona od ravne linije je odvisna od hitrosti vetra, od gostote medonosnih rastlin in množine nektarja v cvetovih. Seveda se pa v vetrovnem vremenu podalj-

ru dojemajo njihovi sprejemni aparati vonjalna in zvočna živčna vzburljenja jasneje, hitreje in točneje ter čebelam omogočajo določiti nahajališče iskanega vonja in zvoka. Opazili so, da čebele obračajo svoje glavice že pri najmanjši sapi proti vetru. To so zaznamovali v poletu in pri hoji. Njihov refleks je tako gotov in točen glede obračanja glave, da držijo glave obrnjene v smer od koder prihaja veter, tudi če mirujejo.

Moramo predpostavljati, da je vse to čebelam nujno potrebno za hitrejšo orientacijo glede vonjave, ki prihaja z vetrom. Za same čebele pa veter ni toliko nevaren, ker njena telesna izgradnja onemogoča vihanje ali celo razdvajanje kril, ki jih ima spete v času letenja.

Po »Pčelovodstvu«
M. M.-j

IZ SEJNEGA ZAPISNIKA UO ZČDS dne 19. I. 1969

Inž. arh. Niko Seliškar je po projiciranem osnutku načrta zgradbe Čebelarkega izobraževalnega centra podal podroben tehnični opis zgradbe. Po stvarni oceni bi zgradba stala 76 do 80 milijonov Sdin. — Potrebo po lastnem C. I. C.-u je obširno obrazložil predsednik Valentin Benedičič. Pri tem je upošteval predloge dr. inž. Jožeta Riharja v odprtem pismu, ki ga je prejelo tudi več udeležencev seje. Predlogi za čebelarje niso sprejemljivi in ni potrebno, da se pismo objavi v S. Č. V centru bi bila predvidoma zaposlena dva uslužbenca: vodja centra in čebelar. Do čim bi čebelar ustvarjal sredstva zanj sam, bi za vodjo morala prispevati družba. Če Zveza teh sredstev ne bi dobila, bi ostalo vprašanje zaposlitve vodje do nadaljnjega odprto. Čebelar bi ustvarjal sredstva pozimi z izdelavo čebelarskih potrebščin (satniki, pitalniki ipd.), poleti pa s proizvodni zveznega čebelarstva (med, cvetni prah, matičji mleček, vosek, matic). Po obširni razpravi je bilo soglasno, z enim vzdržanim glasom, sklenjeno, da naj se z delom za C. I. C. nadaljuje, da naj se kupi zemljišče, za občni zbor Zveze pa naj se čim bolj razčisti vprašanje sredstev za gradnjo s predlogom za zbiranje sredstev ter način vzdrževanja. — Določeni so bili datumi tečajev:

- a) za mikroskopiranje,
- b) za vodje čebelarskih preglednikov,
- c) za čebelarske preglednike,
- č) tečaj za vzrejo in selekcijo matic bo določen pozneje.

— U. O. bo predlagal občnemu zboru Zveze za odlikovanje z redom Antona Janše I. st.: Alojza Bukovška, čebelarja in vzrejevalca z Golega Brda, z redom Antona Janše II. st. pa:

Ivana Dolšino iz Vel. Lašč,
Rudolfa Ferleža iz Celja,
Avgusta Brezovščka iz Nove Gorice,
Jožefa Staniča iz Volčje Drage in
Janka Malešiča iz Kamnika.

Za urednika čebelarskih radijskih oddaj je bil izvoljen Boris Modrijan. — Občni zbor Zveze bo 20. aprila v Ljubljani. — Knjige pokojnih Avgusta Bukovca in prof. Slavka Raiča, ki so jih svojci poklonili Zvezi, bodo shranjene pri Zvezi, kolikor jih pa že imamo, jih bomo odstopili C. I. C.-u, oz. Čebelarskemu muzeju v

Radovljici. — Zastopnik ČD Radovljica ponovno poziva čebelarje, naj pomagajo zbirati predmete za čebelarski muzej. — Predstavnik ČD Središče ob Dravi je predlagal, da bi poročila o medenju objavili tudi v radiu ob 12.30 in 19.30 uri. — Na mednarodni čebelarski kongres v Münchenu bo skušala Zveza organizirati ekskurzijo čebelarjev. — Sprejeti so bili predlogi Antona Verbiča, da bi naj ustanovili klub vzrejevalcev in selektorjev matic, ter klub predavateljev, da bi v SC objavili vsa zdravila za zdravljenje čebel, način uporabe teh zdravil in pa, da bi Zveza pričela s preiskavo vzorcev čebel. — O predlogu predstavnika ČD Lendava, da naj bi bil ob proslavi 40-letnice obstoja društva občni zbor Zveze v Lendavi, bo sklepal občni zbor Zveze.

IZ SEJNEGA ZAPISNIKA IO ZČDS dne 5. II. 1969

Napravljen je osnutek kupne pogodbe za nakup zemljišča za ČIC. — Knjigo panjskih končnic, ki jo je nameravala izdati Zveza v delovnem programu proslave 200-letnice smrti Antona Janše leta 1970, bo Zveza izdala šele leta 1975. To zaradi tega, ker bo v kratkem izdal knjigo o panjskih končnicah dr. Makarovič, kustos Etnografskega muzeja v Ljubljani povsem nepričakovano in mimo Zveze. — Dne 24. februarja naj komisija Zveze ugotovi pri Etnografskem muzeju, ali so tam še v hrambi vse panjske končnice, ki so last Zveze.

UREDNIŠKI ODBOR SPOROČA

Sprememba v uredniškem odboru, do katere je prišlo z januarjem tega leta, nikakor ne pomeni bistvenih sprememb v urejevanju našega glasila, ker spremembo niso narekovali načelni razlogi ali smer pisanja. To so bralci lahko že sami videli pri drugi številki Slov. čebelarja, ki je bil urejen brez dosedanjega glavnega urednika.

Uredniški odbor se čuti dolžnega, da se dosedanjemu glavnemu in odgovornemu uredniku prof. Ediju Senegačniku toplo zahvali za njegovo dolgoletno, uspešno in plodno urejevanje glasila, ki je temeljilo na njegovi vsestranski strokovni razgledanosti in na praktični čebelarski izkušnosti.

ČEBELARSKO DRUSTVO MARIBOR SPOROČA

»Na svoji izredni seji, dne 21. januarja 1969 je vzel upravni odbor Čebelarstva društva v Mariboru z zadovoljstvom na znanje sklepe upravnega odbora Zveze, ki jih je sporočil naš udeleženec seje tov. Blasina o lokaciji in gradnji CIC-a in obsodil izpade dr. inž. Riharja zoper te sklepe.

Svoje zadovoljstvo je poudaril z malo materialno podporo odseku, ki vodi vsa zadevna pripravljala dela za gradnjo tako, da so dali po 10 din Roman Blasin, Milan Bračič, Ivan Bračko, Jože Hajnc, Jože Hribar, Franc Černejšek, Mirko Kamenšek, Peter Močnik, Tone Oberžan, Anton Prime, Tone Lazar, Jože Resnik, Franc Lovrenčič, Lojze Struna, Ivan Šeško, Stanko Sauperl, Martin Šumenjak, Leopold Ul, Srečko Pukl pa 20 din; skupno 200 din.

Lojze Struna

TEČAJ ZA ČEBELARSKO PREGLEDNIKE

v Ljubljani bo 15. in 16. marca t.l. pri Zvezi, Ljubljana, Cankarjeva 5/II.

Čebelarska društva naj pošljejo Zvezi seznam udeležencev do 10. marca.

Odbor

S KNJIŽNE POLICE

V založbi za strokovno literaturo SAUERLANDAER a. d. 5001 Aarau v Švici, je izšla nova čebelarska knjiga: **Plemenska odbira matic.**

Zaradi novih ugotovitev o trojih pojaščenih ter o večkratni prašitvi mladih matic, je prevzel pisec nove knjige profesor dr. F. KOBEL težavno nalogo. Kritično je moral pregledati množico nove literature. Kakšno delo je pri tem obvladal, pričajo zelo razširjena in nekatera popolnoma na novo predelana poglavja: Biološke podlage vzreje, vrednotenja čebelje družine in matic, poraba maticnikov in mladih matic. V tretjem oddelku obravnava organizacijska vprašanja; Sestava vzrejnega načrta, zapiski o dosežkih in sestava vzrejni smeri itd.

Nova izdaja je vredna naslednica dr. h. c. U. KRAMERja: Švicarska odbira matic, ki je leta 1950 doživela 9. izdajo. Knjigo bodo z uspehom uporabljali sodobni vzrejevalci plemenskih matic.

Julij Mayer

IZ UREDNISTVA

Sodelavce našega lista, ki nam pošiljajo svoje prispevke za list, pisane s strojem ali z roko, naprošamo, naj pustijo med vrsticami vsaj en centimeter presledka zaradi morebitnih popravkov.

Naročnike našega lista Slovenski čebelar vljudno opozarjamo, da znaša letna naročnina za letošnje leto 25 din; letna članarina za Zvezo čebelarskih društev, ki se plačuje prek čebelarskih družin oziroma društev pa 20 din in ne 17 din. Zato prosimo naročnike, ki so nakazali letošnjo naročnino **direktno** Zvezi čebelarskih društev manj kakor 25 din, naj nakažejo na naš naslov in žiro račun 501-8-268/1 še razliko.

IZ UPRAVE

Kakor vsako leto, sprejemamo tudi letos Slovenskega čebelarja in druge revije v vezavo. Cena za eno vezavo približno 10 din. Material pošljite oziroma oddajte Zvezi vsaj do 15. marca t.l.

PRODAM

čebele v AZ-panjih in kranjičih ali pa tudi brez panjev. **Jože Mišmaš, Budganja vas št. 14, pošta Žužemberk.**

PRODAM

celotno čebelarstvo: čebeljak s 46 naseljenimi AZ-panji; eden od teh na tehtnici. Čebele se nahajajo v vasi Brezovica pri Borovnici. V čebeljaku je električna razsvetljava; točilo na električni pogon; poleg čebelnjaka je tekoča voda. Pašne razmere dobre. Prostora je za 60 AZ-panjev. Poizve se pri **Jožetu Babniku, Ljubljana-Dravljje, Čebelarska ulica št. 18.**

PRODAM

20 čebeljih družin na 9 satov brez panjev. Čebele so zdrave z lanskim maticami. **Peter Zupan, Zalog 57, Cerklje na Gorenjskem.**

PRODAM

pet čebeljih družin iz AZ-panjev. Naslov v upravi lista.

PRODAM

16 naseljenih kranjičev. Družine so zdrave in močne. Cena po dogovoru. **Jože Zalar, Gorjuše 12, pošta Boh. Bistrica.**

STANE ZERKO

Nepričakovano nas je zapustil tajnik našega društva, tovariš Stane Zerko. Vedno se je požrtvovalno trudil za prospeh našega društva. Največje veselje pa je doživljal med svojimi ljubljenkami, čebelicami. Njim je posvečal vsako prosto urico.

Rodil se je 12. 4. 1908 v Ravnem pri Zagorju. Dolgo vrsto let je bil zaposlen v tovarni »Sava« v Kranju. Ko je bil upokojen, se je še bolj posvetil svojim čebelam in iskal pri njih razvedrilo in veselje do dela in življenja. Žal, ga je zahrbtna bolezen spravila v mnogo prerani grob.

Zvestega člana našega društva bomo ohranili v trajnem spominu. Naj mu bo lahka slovenska zemljica!

M. P.

JAKOB MAROT

Dne 18. decembra 1968 smo pokopali na pokopališču v Laškem člana Čebelarke družine Laško, Jakoba Marota, roj. 1895. Bil je invalidski upokojenec. Čebelaril je nad 50 let, član čebelarke organizacije pa je bil od leta 1938. Vedno je rad prebiral Čebelarstvo strokovno glasilo.

Kljub temu, da je bilo na dan njegovega pogreba slabo vreme, se je nabralo ob slovesu lepo število njegovih prijateljev. V imenu Čebelarke družine se je od pokojnika poslovil tajnik.

Po pokojnem očetju so čebelice prešle na sina.

Čebelarstvo družina Laško

ANTON NOSE

Čebelarstvo družina Dolenjske Toplice se je v letu 1968 za vedno poslovila od marljivega čebelarja Antona Noseta iz Dolnjih Sušic. Življenje mu je ugasnilo nepričakovano v času, ko so bile njegove nadvse ljubljene čebele v najlepšem razvoju in najbolj potrebne njegove pomoči. Bil je član upravnega odbora čebelarke družine in je kljub rahlemu

zdravju skrbel, da so bili čebelarji njegovega območja o vseh sklepih obveščeni.

Čebelariti je začel že v zgodnji mladosti in si s pomočjo čebelic zgradil lastni dom. Bil je tih in mirnega značaja, odlikovala pa sta ga red in natančnost. Mnogi čebelarji so ga lahko imeli za vzgled in mnogim je rad tudi pomagala, žal le, da je umrl prezgodaj. Ohranili ga bomo v najlepšem spominu.

S. Fabijan

JANEZ MAJERLE

Dne 18. novembra 1968 smo položili v prerani grob Janez Majerle iz Jelševnika pri Črnomlju, starega komaj 61 let, člana čebelarke družine Črnomelj.

Čebele je še preskrbel za zimo, napital jih je in zapažil, kot bi vedel, da zadnjič.

Vse nas, ki smo ga dolga leta dobro poznali in ki smo z njim vsa ta leta vozili čebele na pašo in skupaj čebelarili, je njegova smrt zelo prizadela.

Bil je dober čebelar, naročnik Sl. čebelarja, član društva in dober tovariš, dober družinski oče, pa tudi gospodar. Rad je povprašal, rad pa je tudi svetoval, kako in kaj bi bilo po njegovem potrebno, saj je imel velike izkušnje že od mladosti.

Ko bodo na pomlad čebele prvič izletale, Janeza ne bo, da bi pregledoval, če vsi panji izletavajo. Iskale ga bodo one, ki jih je imel poleg družine vse od mladosti tako rad.

Naj mu bo lahka domača belokranjska zemlja.

J. K.

Panji in čebelarске potrebščine tudi na kredit

»Sporočamo Vam, da se nam je posrečilo dobiti na podlagi predlogov in prošenj ustrezne kredite pri Kreditni banki in bomo v bodoče lahko nudili čebelarjem potrošniški kredit za nabavo panjev in ostalih čebelarskih potrebščin.

Pogoji za koriščenje kredita so naslednji:

Delavci in uslužbenci, ki so v rednem delovnem razmerju, kakor tudi upokojenci, lahko dobijo kredit do višine $\frac{1}{3}$ osebnih mesečnih dohodkov (mesečna plača 1.500.— N din = $\frac{1}{3}$ = 500.— N din \times 12 mesecev), vendar ne more biti kredit manjši od 500.— N din in ne večji od 8.000.— N din. Posojiljemalec sklne pogodbo za eno leto in bo torej vračal posojilo v 12 obrokih. Prvi brok zapade v plačilo v naslednjem mesecu po podpisu pogodbe. Ob podpisu pogodbe pa plača posojiljemalec zavarovalno premijo za svoj kredit v višini 0,65 % od vrednosti posojila. Za posojilo mora posojiljemalec plačati 8 % obresti.

Pri podpisu kreditne pogodbe mora posojiljemalec priložiti še bianco podpisano menico in obvestilo o administrativni prepovedi. To obvestilo dobi posojiljemalec skupaj s kreditno pogodbo v našem podjetju.

Individualni kmetijski proizvajalci, imetniki zasebnih delavnic in osebe samostojnih poklicev, lahko dobijo tudi posojilo po enakih pogojih kot zgoraj, vendar je višina v njihovem primeru do 5.000.— N din.

Za najetje tega posojila pa mora posojiljemalec preskrbeti: potrdilo pri upravi za dohodke pristojne občinske skupščine o odmerjenem prispevku za preteklo leto in priložiti bianco podpisano menico.

Obrazec posameznih pogodb in obrazec potrdil lahko dobijo zainteresirani čebelarji v naši pisarni.◀

MEDEX

Ljubljana, Miklošičeva 30

telefon 314-529